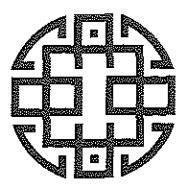

ADOPTIVBØRN FRA KINA

K
I
N
A
B
L
A
D
E
T

KINABLADET

udgives af Dansk-Kinesisk Forening og udkommer fire gange om året (marts, juni, september og december). Sidste frist for stof til næste nummer er 15. januar 2001.

Foreningens medlemmer får bladet tilsendt gratis. Man kan tegne abonnement på bladet uden at være medlem af foreningen. Et årsabonnement koster 175 kr.

Redaktion:

Flemming Poulsen (ansvarshavende)
Fresiavej 3, 3450 Allerød
Tlf. & fax 4817 4409
E-mail: efpou@vip.cybercity.dk
Alis Hinrichsen, Henrik Holmemose Andersen,
Mads Holst Jensen, Anette Kruse,
Jette Mechlenburg, Henrik Strube
Layout: Torsten Valeur
Kalligrafi: Lan Wang Valeur
Fotograf: Jette Ross

DANSK-KINESISK FORENING

blev stiftet 25. januar 1999. Dens formål er at være samlingssted for alle med interesse for Kina samt at formidle oplysning om Kina.

Foreningens vedtægter kan fås ved henvendelse til sekretæren, der også tager mod indmeldelser og tegning af abonnement på Kinabladet.

Hjemmeside:

www.dansk-kinesisk.dk

Sekretær og kasserer: Gudrun Lindhard
Istedgade 27, 1.tv., 1650 København V
Tlf. 3325 6262
E-mail: guan@wanadoo.dk
Foreningens girokonto: 1683 0593

Formand: Kjeld A. Larsen
Svend Gønges Vej 18, 2700 Brønshøj
Tlf. 3860 6619
E-mail: kjeld.a.larsen@get2net.dk

WEB-master: Henrik Strube
Kastanie Allé 2H, 3.tv. 2720 Vanløse
Tlf. 3879 1437
E-mail: HS@dansk-kinesisk.dk

Rejseafdeling: René Dekker
Tårupvej 7, 5500 Middelfart
Tlf. 6440 2090 (bedst efter kl. 13)
E-mail: renied@post.tele.dk

Medlemskontingent:

Enkeltmedlemmer 200 kr.
Parmedlemmer 250 kr.
Pensionister, unge under
18 år og studerende 120 kr.
Pensionistpar 170 kr.

Eftertryk af bladets artikler, fotos mv. kun efter skriftlig tilladelse fra bladets redaktion

ISSN 1600-1273

Tryk: KopiService Lyngby ApS, tlf. 4593 8522

KINABLADET NR. 8 – ÅRGANG 2 – VINTER 2000

Den bedste gave Hatla Thelle om et gavekort til Projekt Røde Fønix	3
Kinesiske adoptivbørn i Danmark Shaobo Sun om besøg hos familie med to adoptivbørn	4
Nobelpris i litteratur til kineser Anne Wedell-Wedellsborg om Gao Xingjian	6
Havet Novelle af Gao Xingjian	7
Den vanskelige balance Clemens Stubbe-Østergaard om bog fra Støttekomiteen for Tibet og Dansk Selskab for Tibetansk Kultur	10
Tæt på reformernes Kina Flemming Poulsen om ny bog om Kinas nyeste historie	11
Kina i Århus festuge	11
Bag Pæon Pavillonens kulisser Alette Scavenius til tre dages operaforestilling i Århus	12
Retsreformer i Kina Mads Holst Jensen om nye toner inden for retsvæsenet	14
Brev fra USA Ma Jisen om lempelser i udrejsetrafikken	18
Hjem fra Kina Rikke Agnete Olsen om bogen „Syv år i ingenmandsland“	19
Kinesiske synspunkter	20
Digt, Kina Kryds, Fabel, Madopskrift	21
Nyt om kinesernes liv og færden	22
Indkaldelse til generalforsamling m.m.	Bagsiden

Forsiden

400 familier i Danmark har et adoptivbarn fra Kina eller ønsker at få et. Et kinesisk ægtepar, der bor i Danmark, har besøgt en familie med to kinesiske adoptivbørn. Billederne på forsiden af adoptivbørn er lånt fra en hjemmeside, som adoptivforældrenes forening, Kinaforeningen, bestyrer. Side 4 fortæller Shaobo Sun om et besøg hos Kinaforeningens formand, Paul Jeppesen, hans kone Lene og deres to kinesiske børn. Børnene på forsiden er øverst fra venstre: Kirstine, Ida, Frederikke, Anna, Lasse, Emma, Mia og Josefine.

Inspireret af medarbejderne på Nordisk Institut for Asienstudier (NIAS) i København vil Dansk-Kinesisk Forening gerne videregive idéen til en gave af en usædvanlig karakter: et gavekort på et fadderskab, som er med til at sikre, at ubemidlede kvindelige studerende i Kina kan få en universitetsuddannelse. Hjælpen administreres af Projekt Røde Fønix i Xian i samarbejde med Dansk-Kinesisk Forening. Her fortæller en medarbejder ved NIAS om gavekortet til en kollegas 60 års fødselsdag.

Af **Cecilia Milwertz**
Cand.mag., ph.d.

I juni i år forærede vi – stipendiater, ansatte og styrelsen på Nordisk Institut for Asienstudier (NIAS) – et fire-årigt Projekt Røde Fønix fadderskab i fødselsdagsgave til vores kollega antropolog Ida Nicolaisen.

Ida Nicolaisen har i mange år forsket blandt Tuaregerne i Nordafrika og Punan Bah folket på Borneo. Hendes største arbejdsopgave for tiden er redigeringen af det 16-binds værk, som er resultatet af Carlsbergfondets projekt *Dansk Nomadeforskning*. Projektet er et samarbejde mellem universiteterne i København og Århus samt Nationalmuseet og Moesgård Museum.

I forbindelse med Idas fødselsdag skrev NINKA i Politiken under overskriften *Rejsevant seniorforsker*:

„Dommedagsbasunen trutter Ida Nicolaisen endnu ikke i, men den ligger parat, hvis ikke vi privilegerede industrilande snarest rækker en forstående vennehånd og ikke en grådig kapitalistklo til u-landenes fattige. Hun har siddet i jordhøjde med dem omkring lejrbålet, for næste dag at hæve champagneglasset blandt politiske og kulturelle kjoleklædte pinger på Fifth Avenue.“

På NIAS var vi i flere uger fuldstændig i vildrede med hvad vi dog kunne finde på som 60 års fødselsdagsgave til en kollega, der har rejst verden tynd, og som bor skiftevis ikke kun hos sin bror Kojan Kavang blandt Punan Bah, men også på Fre-

deriksberg og i New York. Hvad kan man forære en kvinde, der lever et varieret og rigt liv, som tilsyneladende har alle de materielle goder hun har brug for, og som har et par slidte gedeskindsstøvler syet i 1963 i Tchad blandt sine yndlingsejendele?

Vi valgte at forære Ida et fire-årigt Projekt Røde Fønix fadderskab. Fadderskabet gør det muligt for en fattig pige fra Shaanxi provinsen at virkeliggøre sin drøm om en universitetsuddannelse. Hun har bestået adgangsprøven til universitetet, men fordi hendes familie er fattig, har den ikke råd til, at hun går på universitetet i fire år. Det er ikke usandsynligt, at de foretrækker at hun får et arbejde, så hun kan være med til at sørge for at en mindre bror får en uddannelse. Når hun takket være fadderskabet kommer på universitetet, er det heller ikke usandsynligt, at hun er den første pige fra sin landsby, der nogensinde får et eksamensbevis fra et universitet.

Som tak for gaven skrev Ida til NIAS:

„I kunne ikke have fundet på en bedre gave til mig end muligheden for at støtte et ungt menneske via Projekt Røde Fønix. Intet – absolut intet – gør mig mere glad end at se unge mennesker bidrage til at gøre denne lille planet til et værdifuldt sted at leve – og at se at de mindre privilegerede får bedre muligheder og en andel i hvad vores verden har at tilbyde“.

Idéen med at forære et Projekt Røde Fønix fadderskab som gave gives hermed ud til fri afbenyttelse.

Det er en fin idé, medarbejderne på NIAS har fået. Den vil Dansk-Kinesisk Forening gerne gøre til sin. Gaven til Ida Nicolajsen blev sendt til Projekt Røde Fønix gennem Dansk-Kinesisk Forening, der nu i to år har formidlet fadderskaber gennem Projekt Røde Fønix.

Et fadderskab for en pige i et år koster 1000 yuan (ca. 1000 kr.), men det er muligt at støtte Projekt Røde Fønix med et mindre beløb, der så indgår i en pulje til gavn for dem, der ikke støttes gennem et fadderskab.

Et gavekort bestilles hos Dansk-Kinesisk Forenings sekretær, hvor man også kan få flere oplysninger om

Røde Fønix. Gavekortet fremstilles individuelt efter aftale med giveren og indeholder modtagerens navn, motiveringen for gaven, dens størrelse, en hilsen fra giveren eller givnerne samt lidt om Projekt Røde Fønix' historie og formål.

370 studerende hjulpet

Til skoleåret 2000/2001 søgte 170 kvindelige studerende Projekt Røde Fønix om økonomisk støtte, men der var kun penge til 120, oplyser Røde Fønix' kontor i Xian. Siden starten i 1996 er der ydet hjælp til 370 studerende.

Røde Fønix oplyser, at følgende 11 studerende i 1999/2000 har modtaget et fadderskab gennem Dansk-Kinesisk Forening:

Li Xinxiao (Shaanxi Institut for Økonomi og Handel).

Mu Yuanyuan (Shaanxi Industri Institut).

Wang Shao (Xian Videnskabelige og Teknologiske Institut).

Song Jinhua (Xian Videnskabelige og Teknologiske Institut).

Yao Haiying (Shaanxi Universitet for Lærerstudierende).

Zhou Hongmei (Yan'an Universitet).

Xing Xiaoqing (Xian Union Universitet).

Yu Changzheng (Det Nordvestlige Statsvidenskabelige Institut).

Wang Caimiao (Shaanxi Institut for Økonomi og Handel).

Zhang Shaohong (Shaanxi Industri Institut).

Hou Chunli (Xian Union Universitet).

De 11 vil også for 2000/2001 sammen med to nye modtage støtte i form af et fadderskab. **F.P.**

DANSK - KINESISK FORENING
DANISH - CHINESE ASSOCIATION

丹

PROJEKT RØDE FØNIX
GAVEKORT
Udstedt til

I anledning af hans/hendes/firmaets fødselsdag/jubilæum/etc.den

Gavekortet har en værdi af der bruges til et fadderskab/et bidrag til Projekt Røde Fønix i Xian.

Kære

Vi vil gerne ønske dig tillykke med

MOD OG ANSVARSFØLELSE

BESØG HOS EN ADOPTIVFAMILIE

Kinaforeningen, en forening for danske forældre og enlige, der har adopteret et barn fra Kina, blev stiftet for et par år siden. Foreningen har nu 300 adoptivforældre som medlemmer. De har til sammen adopteret, eller er interesseret i at adoptere, over 600 børn fra Kina. Et kinesisk ægtepar, der er bosat i Danmark, har besøgt formanden, Paul Jeppesen, og hans kone Lene i Charlottenlund nord for København. De har adopteret to børn fra Kina.

Af Shaobo Sun

Da jeg en dag på internettet søgte efter udveksling af oplysninger mellem Danmark og Kina fandt jeg ved et tilfælde www.kina.adoption.dk Kinaforeningen for familier med adoptivbørn fra Kina.

Foreningens logo er udformet med en voksen i hver side og et barn i midten, det signalerer at der bliver taget hånd om det adopterede barn. Lige da jeg så logoet, troede jeg det var en panda, som er et kinesisk klenodie og som også er blevet et klenodie for hele verden. Om det er bevidst fra designerens side ved jeg ikke, men det giver en perfekt association mellem pandaen og det adopterede barn. De adopterede børn er deres adoptivforældres klenodier på samme måde som pandaen er det for hele verden.

Foreningens formål er blandt andet at skabe kontakt mellem de familier, der har adopteret børn fra Kina og udveksle informationer og rådgive om adoption fra Kina til danskere, der er interesseret i at adoptere børn fra Kina. Desuden har foreningen til opgave at udbrede viden blandt foreningens medlemmer og andre interesserede om Kina og landets kultur og at skabe et netværk for de børn, der er født i Kina, men adopteret af familier i Danmark.

Skal kende deres rødder

Under rubrikken nyheder på hjemmesiden drejer det meste sig om Kina og de adopterede børn. Når man læser

nyhederne, får man et klart indtryk af, at familierne med adopterede børn er indstillet på at lade deres børn kende deres rødder og få viden om Kina og kinesisk kultur. På årets store festdage som Kinas Nationaldag og Forårsfesten m.v. arrangerer foreningen altid en eller anden sammenkomst for de adopterede børn og deres familier. Når foreningens danske familier arrangerer udflugter eller lignende, søger de at indpasse traditionelle kinesiske begivenheder i arrangementerne. På denne måde håber de, at deres børn får en bedre forståelse for den traditionelle kinesiske kultur.

Jeg blev dybt rørt over, hvad jeg så på hjemmesiden. For det første har jeg ikke tidligere fundet frem til så mange børn adopteret fra Kina. For det andet gør adoptivforældrene en stor indsats for at lære deres børn om kinesisk kultur, så de ikke glemmer deres kinesiske rødder. For det tredje har disse forældre brugt en masse penge, tid og tålmodighed på adoptionsproceduren, og under adoptionsforløbet løb de ind i vanskeligheder af forskellig art, men de beklagede sig ikke. Hvad de gjorde var at tage sig af børnene og være forstående og samarbejdsvillige over for de relevante myndigheder.

Josefine og Jacob

Hvad er det så for nogle familier, der har adopteret børn fra Kina? Hvilke erfaringer har adoptivforældrene gjort ved adoptionen og under børnenes opvækst. Hvilke problemer er de adopterede børn løbet ind i under deres opvækst?

Det var sådanne spørgsmål min kone og jeg kom med, da vi bankede på Paul Jeppesens dør.

Paul er formand for Kinaforeningen. Han og hans kone Lene har adopteret to kinesiske børn. Den ældste er en pige på fem år. Hun hedder Josefine og desuden Yuqin, hendes kinesiske navn, der betyder *et musikinstrument af jade*. Den yngste er en dreng på tre år. Han hedder Jacob og har det kinesiske navn Wenmin, der betyder *blid og klog*.

Josefine er en lille væver og køn pige. Hun kom os glad imøde, og da hun fik at vide, at vi også kom fra Kina, blev hun endnu mere interesseret. Jeg spurgte hende, om hun kunne

tale kinesisk. Hun svarede os med et „ni hao“ – goddag – på helt korrekt kinesisk. Jeg spurgte hende, om hun kunne skrive kinesiske tegn. Hun ry-stede lidt generet på hovedet. Men hun var meget interesseret i kinesiske tegn. Da hun fandt ud af, at vi kunne skrive kinesiske tegn, kom hun med en lille notesbog og bad os skrive hendes og vore navne på kinesisk i bogen. Hun ville gerne have, at vi fyldte hele bogen med kinesiske tegn.

Josefine kom til Danmark den 8. september 1996. Hun var da 11 måneder gammel og vejede 6,5 kg, og det er ikke ret meget. Mærkelig nok stod der i de papirer Paul og Lene fik fra børnehjemmet i Kina i april 1996, at Josefine dengang vejede 7,4 kg. Det var noget Paul og Lene tog helt roligt. De sagde med et smil „de må have vejet Josefine med vintertøj på, eller også har lægen haft en fod på vægten, da hun blev vejet“. Det vigtigste er, at Josefine er en sund og rask lille pige.

Halvandet års ventetid

Da jeg spurgte, hvad forskellen var mellem at adoptere et barn fra Kina og fra andre lande, sagde de, at der især var to ting. For det første er omkostningerne ved adoption fra Kina væsentlig lavere end fra andre lande. Forskellen kan være helt op til 40.000 kr. For det andet er effektiviteten omkring adoption fra Kina væsentlig højere end fra andre lande, og personalet på børnehjemmene i Kina er meget mere imødekommende end andre steder. Paul og Lene viste os nogle billeder, hvor de var fotograferet sammen med personalet på børnehjemmet.

Før Josefine blev adopteret til Danmark, boede hun på Changzhou børnehjem i Jiangsu provinsen. Paul og Lene indgav adoptionsansøgning i begyndelsen af 1995. Ikke alle og enhver kan få lov til at adoptere et barn. De danske myndigheder undersøger blandt mange andre ting også de økonomiske forhold i den familie, der ønsker at adoptere. Det varede over et år, før Paul og Lene blev godkendt som adoptivforældre. De sendte deres adoptionsansøgning til Kina i midten af april 1996, og to måneder senere fik de et positivt svar fra de kinesiske myndigheder. I

august 1996 rejste Paul og Lene til Kina for at tage imod Josefine. Hele den kinesiske side af adoptionsproceduren omkring Josefine tog mindre end fem måneder.

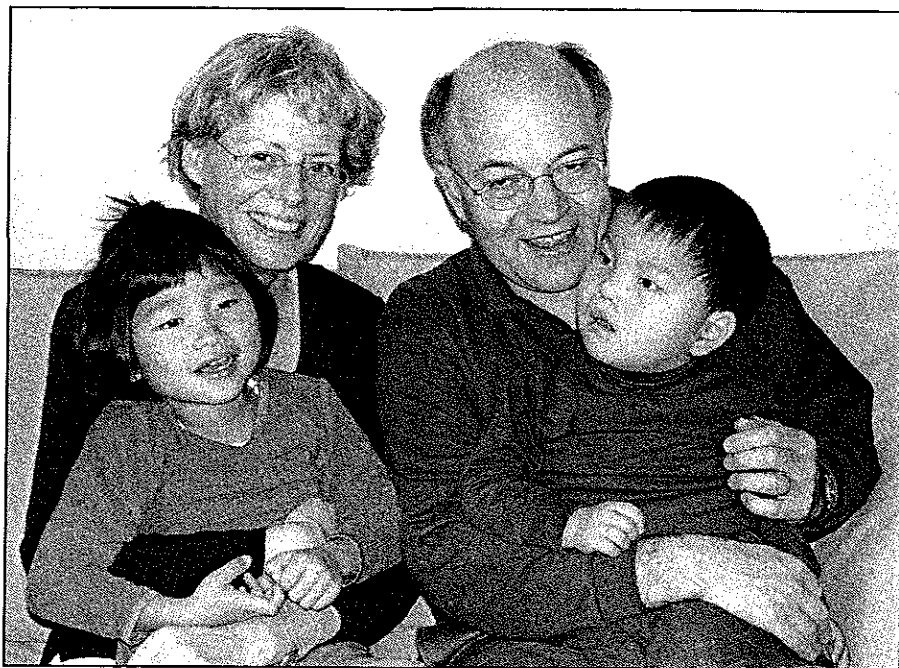
Enøjet TV-reportage

Jeg spurgte dem, hvilket indtryk de havde fået af børnehjemmet i Kina. De viste os nogle andre billeder, som de havde taget på børnehjemmet. De sagde, at hvad de så på børnehjemmet var helt forskelligt fra det, der er blevet vist i en tv-film, som flere gange har været i dansk tv. De mener ikke, at tv-filmen gav en sandfærdig beretning. De har det indtryk, at personalet på børnehjemmet passede børnene, så godt de overhovedet kunne. På grund af nogle praktiske problemer og den omstændighed, at en del af børnene ikke er så raske som børn i almindelighed, er det ikke muligt for børnehjemmet at holde disse børns sundhedsmæssigt på højde med normale børn. Det er enøjet at bruge enkelttilfælde til at fortælle verden om den generelle situation. Det er heller ikke fair over for personalet på børnehjemmene, der prøver at gøre det bedst mulige for børnene. Paul og Lene havde en positiv holdning til børnehjemmet og dets personale.

Adoptivbarn med handicap

Formentlig fordi de havde fået et godt indtryk af børnehjemmet i Kina, valgte de Kina igen, da de ønskede at adoptere endnu et barn. Da de godt kunne tænke sig, at deres barn nummer to havde en kulturel baggrund der lignede Josefines, valgte de igen Changzhou børnehjemmet. Deres barn nummer to måtte meget gerne være en dreng.

De kinesiske regler for adoption var på daværende tidspunkt sådan, at hvis en familie ønskede at adoptere to børn, skulle barn nummer to være et barn med en eller anden form for handicap. Det accepterede Paul og Lene med det samme. Derfor var Jacob, deres adoptivbarn nr. to, en dreng med hareskår (læbespalte). Da de havde fået Jacob fra Kina, fandt Paul og Lene, at hans hareskår var væsentligt alvorligere end det fremgik af papirerne. Ifølge adoptionsaftalen mellem Kina og Danmark kunne Paul og Lene have sendt drengen tilbage

til Kina, men de valgte at beholde Jacob.

Lene og Paul Jeppesen med deres to adoptivbørn fra Kina, 5-årige Josefine og 3½-årige Jacob. (Foto: Jette Ross).

Mod og tålmodighed

Det kræver stort mod at adoptere et barn. Det kræver endnu større mod at adoptere et barn med et handicap. Men hvis handicappet er væsentligt større end forventet, er det ikke længere nok at have mod, så må adoptivforældrene også være i besiddelse af stor tålmodighed og også være økonomisk velfunderede.

Jeg spurgte Paul og Lene, hvorfor de havde valgt at beholde Jacob. Det betød jo, at de havde påtaget sig en ekstra krævende opgave. De svarede stilfærdigt, at børn med et handicap bør have muligheder på lige fod med normale børn, fordi de i forhold til samfundet ikke er anderledes end normale børn. Den eneste forskel på et handicappet barn og et normalt barn er at et handicappet barn har et medfødt handicap og at det derigennem udsættes for flere lidelser end et normalt barn. Men det er ikke barnets skyld. Et handicappet barn bør ikke berøves de muligheder, som det burde have. Hvis det sker, vil det handicappede barn blive påført flere lidelser end et normalt barn. Det er en for stor uretfærdighed.

Ansvarsfølelse

Jeg var dybt rørt. Det er nemt at komme med nogle gode og fornuftige udtalelser, når alt er fryd og gam-

men. Men når man har problemer og så stadig kan sige noget godt og fornuftigt, så må man ikke alene have mod, men også have stor ansvarsfølelse. Hvis de forældre, der har afgivet deres børn, også havde haft et vist mål af ansvarsfølelse, ville børnene på børnehjemmet så nogensinde været havnet der?

Heldigvis er Josefine og Jacob nu hos et godt forældrepar. De to børn var så uheldige at være uønskede, men nu får de de muligheder, som alle børn burde have. De får en god opvækst hos kærlige forældre. Jeg synes jeg skylder Paul og Lene en hel del. Ja, dem og alle de andre forældre, der tager sig kærligt af deres børn, skylder man respekt og beundring.

Da det var tid at sige farvel, var Josefine og Jacob blevet vore gode venner. De fulgte os ud til havelågen og videre til vores bil og spurgte: „Kommer I snart på besøg igen?“

Ja, det gør vi. På samme måde som Kina er i jeres hjerter, er I for altid i vore hjerter. Og det er jeres forældre også.

Oversat fra engelsk af Else Poulsen

NOBELPRIS TIL KINESISK DIGTER

Den kinesisk-franske forfatter Gao Xingjian fik den 13. oktober 2000 meddelelse om, at han har fået årets Nobelpris i litteratur. Det er første gang, en kineser får Nobelprisen, men at der er tale om en eksilforfatter blev af det kinesiske forfatterforbund betegnet som en politisk handling, hvorved Nobelprisen har mistet sin autoritet. Senere lykønskede den kinesiske ministerpræsident Zhu Rongji dog Gao Xingjian med prisen.

Af **Anne Wedell-Wedellsborg**
professor i kinesisk,
Østasiatisk Institut, Århus

Det er Gao Xingjians grundholdning at kunst og politik bør holdes adskilt. Det var med til at gøre ham til en politisk kontroversiel figur i 1980'ernes Kina, ligesom det senere udsatte ham for kritik fra de kunstnere, som flygtede eller forlod Kina efter juni 1989. Hans Tiananmen-stykke „Taowang“ (Flugten), skrevet tre måneder efter massakren i 1989, handler nemlig slet ikke om heroiske oprørske studenter, men om tvivl, angst og menneskelig ensomhed.

Stykket blev skrevet i Paris, hvor han har boet og arbejdet de sidste 12 år og hovedsageligt levet af sine indtægter som maler. Hans billeder er mest sort tusch med stærkt kinesisk præg. Hvor det klassiske kinesiske maleri fra især Song-tiden er landskaber kondenseret til nær-abstraktion, er Gaos billeder omvendt modernistiske abstraktioner med figurative associationer. Ofte dunkle, dystre, vage, som indre vandfald og afgrunde.

Den køligt intense virkning af disse billeder, som er blottet for moralsk eller følelsesmæssig ladning, stemmer egentlig godt overens med det begreb om „*lengde wenxue*“ (kold litteratur), han selv har brugt i essays om litteraturens væsen. For Gao Xingjian mener, at forfatteren skal placere sig på kanten af samfundet, ikke som marginal eksistens, men i overført betydning. For at skrive om noget må man kunne lægge afstand, distancere sig mentalt.

Hans hovedværk, den på kinesisk over 500 sider store bog „Lingshan“ (Sjælebjerget eller Åndernes Bjerg), er i sig selv en illustration af dette. At kalde dette konglomerat af et værk for en roman er at strække begrebet vidt. Det består af monologer, dialoger, journalistisk reportage, noget der kan minde om antropologiske felt-rapporter, myter, dramaturgiske anvisninger, historiske noter og refleksioner over skrivningen.

Bogen er påbegyndt i 1982 og er på eet plan selvbiografisk og skildrer en rejse, Gao Xingjian foretog gennem det vildsomme Sydvestkina, 15.000 kilometer omkring Yangziflodens løb over fem måneder. Flere ting ansporede ham til rejsen: Han var da under kritik fra magtfulde konservative kredse i Forfatterforbundet på grund af teaterstykket „Chezhan“ (Busstoppestedet) og på grund af sin i 1981 udgivne bog om modernistisk skriveteknik.

I dag, hvor kinesiske forfattere er med på enhver tænkelig vestlig isme, er det svært at forestille sig, hvilken furore og debat denne lille uskyldige introduktion til helt basale litterære formgreb dengang kunne afstedkomme. Som det klassiske Kinas digter-embedsmænd i unåde forlod Gao hovedstaden, og i pagt med tidsånden opsøgte han egne af det kinesiske rige uden for det centrale grundkonfucianske område i søgen efter alternative rødder – de daoistiske, de mytologiske og den ukuede natur. En kortvarig fejl-diagnose med lungekræft var en yderligere baggrund for eksistentielle refleksioner.

Det overordnede tema i „Lingshan“ er således klassisk: rejsen som metafor for en søgen efter åndelige værdier. Hovedpersonerne i bogen er de personlige entals-pronominer jeg, du og han, der optræder, og også skildres, som på én gang forskellige perspektiver og udspaltninger af romanens fortæller. „Vi“ er til gengæld et pronomen, man sjældent finder i Gaos værk. Det er individet, enkeltpersonen, der er udgangspunktet for Gao, mens gruppen, fællesskabet, enten er uopnåeligt eller skræmmende.

„Lingshan“ blev først færdigskrevet i Paris i 1989 og udgivet på Taiwan i 1990.

„Chezhan“ (Busstoppestedet), et

absurd tragikomisk teaterstykke, blev opført i 1983 opført 13 gange i Peking, hvorefter det blev standset af myndighederne. De sidste to opførelser med den eksplicitte klausul, at de skulle tjene som negative lærestykker i den pågående kampagne mod såkaldt „åndelig forurening“.

„Chezhan“ handler om en gruppe mennesker, som tilfældigt mødes ved et busstoppested, hvor de venter og venter på en bus, som aldrig stopper for dem. De er ude af stand til at tage beslutningen om selv at gå ind til byen. Mens de venter, går tiden, en måned, to måneder, et år, ti år, tredive år. I stykkets løb konfronteres de med deres egne livs drømme, forhåbninger og meningsløsheder. Stykket kan med lidt god vilje opfattes som politisk, systemkritisk teater, men er snarere et eksistentielt drama, der handler om at foretage valg og tage ansvar for sit eget liv.

„Chezhan“ har faktisk været opført i Danmark, om end for en sluttet kreds. For godt ti år siden brugte et hold studerende på Østasiatisk Institut, Aarhus Universitet, nemlig en del af et semester på at indøve en forkortet version af dette drama. Det var en spændende og krævende oplevelse, fordi det består af både dialoger og monologer, som nogle gange veksler i polyfont samspil med en enkelt stemme i forgrunden.

At Nobelprisen nu tilfalder en kinesisk skrivende forfatter uden for Kina falder i virkeligheden godt i tråd med udviklingen de sidste ti år. De skarpe kulturelle grænser mellem Kina, Hongkong og Taiwan er under nedbrydning, og et fælleskinesisk, markedsstyret litteraturudbud er i hastig fremvækst. Rammerne for kunstnerisk udfoldelse er udvidet betydeligt, siden Gao Xingjian forlod Kina i 1988, og opmærksomheden på Nobelprisen er så stor, at det er mit gæt, at i al fald den mindre kontroversielle del af hans værker også snart vil blive nyudgivet eller genoptrykt i Folkerepublikken.

I en kronik i Politiken den 5. november 2000 har Anne Wedell-Wedellsborg givet en mere udførlig omtale af Gao Xingjian og hans forfatterskab.

NOBELPRIS TIL KINESISK DIGTER

Den kinesisk-franske forfatter Gao Xingjian fik den 13. oktober 2000 meddelelse om, at han har fået årets Nobelpris i litteratur. Det er første gang, en kineser får Nobelprisen, men at der er tale om en eksilforfatter blev af det kinesiske forfatterforbund betegnet som en politisk handling, hvorved Nobelprisen har mistet sin autoritet. Senere lykønskede den kinesiske ministerpræsident Zhu Rongji dog Gao Xingjian med prisen.

Af Anne Wedell-Wedellsborg
professor i kinesisk,
Østasiatisk Institut, Århus

Det er Gao Xingjians grundholdning at kunst og politik bør holdes adskilt. Det var med til at gøre ham til en politisk kontroversiel figur i 1980'ernes Kina, ligesom det senere udsatte ham for kritik fra de kunstnere, som flygtede eller forlod Kina efter juni 1989. Hans Tiananmen-stykke „Taowang“ (Flugten), skrevet tre måneder efter massakren i 1989, handler nemlig slet ikke om heroiske, oprørske studenter, men om tvivl, angst og menneskelig ensomhed.

Stykket blev skrevet i Paris, hvor han har boet og arbejdet de sidste 12 år og hovedsageligt levet af sine indtægter som maler. Hans billeder er mest sort tusch med stærkt kinesisk præg. Hvor det klassiske kinesiske maleri fra især Song-tiden er landskaber kondenseret til nær-abstraktion, er Gaos billeder omvendt modernistiske abstraktioner med figurative associationer. Ofte dunkle, dystre, vage, som indre vandfald og afgrunde.

Den køligt intense virkning af disse billeder, som er blottet for moralsk eller følelsesmæssig ladning, stemmer egentlig godt overens med det begreb om „*lengde wenzue*“ (kold litteratur), han selv har brugt i essays om litteraturens væsen. For Gao Xingjian mener, at forfatteren skal placere sig på kanten af samfundet, ikke som marginal eksistens, men i overført betydning. For at skrive om noget må man kunne lægge afstand, distancere sig mentalt.

Hans hovedværk, den på kinesisk over 500 sider store bog „Lingshan“ (Sjælebjerget eller Åndernes Bjerg), er i sig selv en illustration af dette. At kalde dette konglomerat af et værk for en roman er at strække begrebet vidt. Det består af monologer, dialoger, journalistisk reportage, noget der kan minde om antropologiske felt-rapporter, myter, dramaturgiske anvisninger, historiske noter og refleksioner over skrivningen.

Bogen er påbegyndt i 1982 og er på eet plan selvbiografisk og skildrer en rejse, Gao Xingjian foretog gennem det vildsomme Sydvestkina, 15.000 kilometer omkring Yangziflodens løb over fem måneder. Flere ting ansporede ham til rejsen: Han var da under kritik fra magtfulde konservative kredse i Forfatterforbundet på grund af teaterstykket „Chezhan“ (Busstoppestedet) og på grund af sin i 1981 udgivne bog om modernistisk skriveteknik.

I dag, hvor kinesiske forfattere er med på enhver tænkelig vestlig isme, er det svært at forestille sig, hvilken furor og debat denne lille uskyldige introduktion til helt basale litterære formgreb dengang kunne afstedkomme. Som det klassiske Kinas digter-embedsmænd i unåde forlod Gao hovedstaden, og i pagt med tidsånden opsøgte han egne af det kinesiske rige uden for det centrale grundkonfucianske område i søgen efter alternative rødder – de daoistiske, de mytologiske og den ukuede natur. En kortvarig fejl-diagnose med lungekræft var en yderligere baggrund for eksistentielle refleksioner.

Det overordnede tema i „Lingshan“ er således klassisk: rejsen som metafor for en søgen efter åndelige værdier. Hovedpersonerne i bogen er de personlige entals-pronominer jeg, du og han, der optræder, og også skildres, som på én gang forskellige perspektiver og udspaltninger af romanens fortæller. „Vi“ er til gengæld et pronomen, man sjældent finder i Gaos værk. Det er individet, enkeltpersonen, der er udgangspunktet for Gao, mens gruppen, fællesskabet, enten er uopnåeligt eller skræmmende.

„Lingshan“ blev først færdigskrevet i Paris i 1989 og udgivet på Taiwan i 1990.

„Chezhan“ (Busstoppestedet), et

absurd tragikomisk teaterstykke, blev opført i 1983 opført 13 gange i Peking, hvorefter det blev standset af myndighederne. De sidste to opførelser med den eksplicite klausul, at de skulle tjene som negative lærestykker i den pågående kampagne mod såkaldt „åndelig forurening“.

„Chezhan“ handler om en gruppe mennesker, som tilfældigt mødes ved et busstoppested, hvor de venter og venter på en bus, som aldrig stopper for dem. De er ude af stand til at tage beslutningen om selv at gå ind til byen. Mens de venter, går tiden, en måned, to måneder, et år, ti år, tredive år. I stykkets løb konfronteres de med deres egne livs drømme, forhåbninger og meningsløsheder. Stykket kan med lidt god vilje opfattes som politisk, systemkritisk teater, men er snarere et eksistentielt drama, der handler om at foretage valg og tage ansvar for sit eget liv.

„Chezhan“ har faktisk været opført i Danmark, om end for en sluttet kreds. For godt ti år siden brugte et hold studerende på Østasiatisk Institut, Aarhus Universitet, nemlig en del af et semester på at indøve en forkortet version af dette drama. Det var en spændende og krævende oplevelse, fordi det består af både dialoger og monologer, som nogle gange veksler i polyfont samspil med en enkelt stemme i forgrunden.

At Nobelprisen nu tilfalder en kinesisk skrivende forfatter uden for Kina falder i virkeligheden godt i tråd med udviklingen de sidste ti år. De skarpe kulturelle grænser mellem Kina, Hongkong og Taiwan er under nedbrydning, og et fælleskinesisk, markedsstyret litteraturudbud er i hastig fremvækst. Rammerne for kunstnerisk udfoldelse er udvidet betydeligt, siden Gao Xingjian forlod Kina i 1988, og opmærksomheden på Nobelprisen er så stor, at det er mit gæt, at i al fald den mindre kontroversielle del af hans værker også snart vil blive nyudgivet eller genoptrykt i Folkerepublikken.

I en kronik i Politiken den 5. november 2000 har Anne Wedell-Wedellsborg givet en mere udførlig omtale af Gao Xingjian og hans forfatterskab.

NOVELLE AF NOBELPRISTAGEREN GAO XINGJIAN

Jeg ved ikke om du nogensinde er stødt på denne her type: han arbejder på din arbejdsplads, ja oven i købet på samme kontor, hans skrivebord står lige ved siden af dit. På den måde ser kontoret så nydeligt ud. Når du er færdig med dine sager – og så meget er der jo heller ikke at bestille – og der er gået et par timer, hvem får så ikke lyst til at sludre og slappe lidt af? Så snakker kvinderne om deres strikketøj og hvad de syr, og siden hen om deres mænd. De unge piger, de snakker også, de snakker om deres kærester og kæreste-sorger og om hvor ulykkelige de er. Og om den der lille hemmelighed, som ikke må fortælles til nogen. De hvisker og tisker, lige for næsen af dig, men du får aldrig lov til at høre hvad de siger. Vi mænd bryder os jo heller ikke om det der optager kvind-folk. Lad bare kvinderne snakke løs om deres eget. Men altså den der type, på din arbejdsplads, eller måske oven i købet på samme kontor som du, når han skal komme, så anbringer man først et skrivebord lige over for din plads. Men så snart han rykker ind, flytter han de to skriveborde fra hinanden, og stiller sit eget hen i et hjørne, eller op mod væggen, og sidder der mutters alene. Er der ikke et par stykker af den type på dit kontor? På hver eneste arbejdsplads er der i hvert fald mindst et par stykker af den type!

Du møder ham hver dag, I arbejder sammen, og i løbet af et øjeblik er der gået fire-fem år, men når du tænker efter, har I ikke vekslet mange ord i løbet af de fire-fem år. Hvis I ikke havde arbejdet på samme kontor, havde I måske aldrig snakket sammen. Han kommer på arbejde, og han går hjem igen. Når han ser dig, nikker han måske til dig. Måske nikker han ikke engang til dig, som om I overhovedet ikke kendte hinanden! I kontoret lige ved siden af mit er der sådan en type, han hedder Wang Shaoping. Du ved kun, hvad han hedder og sådan omtrent hvor gammel han, og at han er ugift, kommer fra en anden del af landet, er her alene og bor på et af de værelser arbejdspladsen råder over. Han passer sit arbejde udmærket, ser ud som folk gør flest, er af middelhøjde osv. osv. Kort sagt, så almindelig som man overhovedet kan være. Men ud

over disse almindeligheder, hvad ved du så om ham? Hvis nogen skulle spørge, kan du kun sige, at der på din arbejdsplads er sådan en person, javist, han hedder Wang Shaoping, det eneste du kan sige helt præcist er hans navn. Og hvad betyder et navn? Det er jo ikke andet end en betegnelse, og en betegnelse er jo ikke det samme som et menneske. Men ikke desto mindre befinder han sig lige ved siden af dig. Lidt efter lidt venner du dig til ham, venner dig til at hans eksistens ligesom ikke er hængt op på andet end et navn. Han kan komme gående lige hen imod dig fra sit rum, eller gå lige foran dig eller lige bagved dig når du skal hen til kantinen i frokostpausen, men du har aldrig nikket til ham, og slet ikke sagt dine skridt eller gået hurtigere for at I kunne følges ad og veksle et par ord. Hans eksistens er lig nul, som en skygge ved højlys dag.

Sidste sommer arrangerede arbejdspladsen nogle ferierejser til Beidaihe. Naturligvis betænkte man først og fremmest de gamle, er det ikke også sådan på din arbejdsplads? Det står i regulativerne, at det skal være dem som begyndte at arbejde før 1949. Men hvis der i den udvalgte gruppe kun er folk fra før 1949 kan der så ikke opstå problemer, når de kommer ned på stranden og skal i vandet? Altså må man sende et par yngre mennesker med hver gruppe. Men med alle de unge og midaldrende på arbejdspladsen hvem skal man så sende afsted? Det mest retfærdige er at trække lod, den som vinder kommer med. Denne gang var det netop mig og denne Wang Shaoping, som var de heldige. Det havde været rart, om det havde været en anden der blev valgt, men det var altså ham! Kunne man så ikke lige så godt have taget en til af de gamle? Men selvfølgelig skal man ikke lade sådan en chance gå fra sig, man kommer jo i alt fald til Beidaihe, og solen, stranden og havvandet kan friste enhver.

Så tager du altså afsted, og selvfølgelig er det dig, der bliver valgt til at gå rejselederne til hånde, ikke ham. Og når de gamle skal op i toget og have deres bagage anbragt henvender de sig selvfølgelig til dig. De kalder på dig fra alle sider og vil alle sammen gerne være gode venner

med dig. Du bliver også nødt til at holde dem ved selskab og høre på dem, når de snakker om gamle dage. Ak ja, dengang i halvtredserne og tresserne, og når de snakker om halvfjerdserne ryster de alle sammen på hovedet. Og nu er vi i firserne! Men halvtredserne var nu de bedste. Du griner med, men det kan jo ikke nægtes, at du keder dig indvendigt.

Men han har det fint, sidder helt alene i den anden ende af vognen, blandt nogle rejsende andet steds fra, han læner sig godt tilbage i sædet, kigger ud ad vinduet. Se hvor roligt og afslappet han sidder der, trods lar-men i vognen, han er sandelig kommet af sted på ferie.

Da vi er steget af toget, skifter vi til bussen der kører os til Beidaihe, hvor de små feriehusene ligger omgivet af tæt grøn bevoksning. Da vi skal fordele værelser på feriehusene, råber alle de gamle, hej, skal vi ikke dele værelse. Jo ældre de er, jo venligere er de, og jo mere hjælp behøver de. Du drikker te med dem, spiller skak med dem, sludrer med dem og hjælpe dem med at købe krabber, som du så må sørge for at få kogt hos nogle af de lokale familier, for det kan personalet på hotellet ikke tage sig af. Og så skal de sove til middag, og når man har sovet til middag, må man ikke gå glip af chancen for at bade! Når de er vågnet op fra deres middagslur, må du kalde gennem hver enkelt dør. De tager håndklædet over skuldrene, plasticsandalerne på, og du må slæbe en oppustet bilslange med som redningskrans. Når alle på rystende ben er vaklet ned til badestranden, er klokken efterhånden blevet halv fire, og solen står i vest. Vandet er godt lunkent for solen har skinnet på det hele dagen. Derefter plasker de ud, til vandet når dem til navlen. Du må heller ikke selv svømme langt ud, for gamle Zhang, der er øverste rejseleder, har gjort dig ansvarlig for de gamles sikkerhed.

Men hvad så med ham Wang Shaoping? Ham ser man ikke skyggen af. Man ser ham kun ved morgenmaden og frokosten og aftensmaden, når alle sidder samlet om det runde spisebord og der skal samles spisebilletter ind. Så snart han har tygget af munden, lægger han spise-pindene fra sig og går sin vej, og så ser man ham ikke, før vi næste gang

sidder ved spisebordet. Sikke en frihed; det er lige til at blive misundelig over.

Den tredje dags morgen beslutter du dig så til at give fanden i de gamle. Lad dem spille skak og kort og drikke te og snakke og læse alt det de vil. Du går alene ned til stranden, altså til den strand der er reserveret til statsembedsmænd. Den offentlige badestrand på den anden side af høfden ligner på afstand en grydefuld kødboller. Folk ligger på rad og række på stranden i røde, blå, grønne og gule badedragter og -bukser, og ude i vandet dukker der sorte hårtoppe op overalt. Men den reserverede strand er nærmest øde. Kun nogle enkelte midaldrende mænd og kvinder med tendens til fedme, du ved, sådan aldersgruppen midtvejs mellem de gamle og så de unge som du og jeg, dypper sig i det flade grumsede vand, der dækkes af et gråt lag af skum blandet med sand. Endelig kan du få en ordentlig svømmetur. Om morgenen er vandet så koldt at det giver gåsehud. Men når du får vandet langt nok ud, så vandet når dig til brystet og du får dyppet hovedet og begynder at svømme, så føles det ikke længere koldt.

Om morgenen, når der er lavvande, er havet roligt og stille. Du lægger dig på ryggen og flyder, og med små arm- og benbevægelser driver du mageligt ud på det dybe hav. Du misser med øjnene mod det strålende sollys og ser op på den azurblå himmel. Et par fine, hvide skyer flyver over himlen og opløses så igen. Du er helt lykkelig og opdager, hvor dyb den blå himmel er, og hvordan den bliver mere og mere blå. Der er en grå tone i himlens dyb, som alligevel minder om havet, der glimter i mørkeblåt og gennemsigtigt grønt. Havet er bare langt mere virkeligt end himlen, og det er stærkere, fordi det holder sig flydende. Når der kommer en bølge, skyller havvandet ind over dit ansigt.

Det salte havvand er ved at kvæle dig, og du spytter det ud. Du vender dig i vandet og møder en silkeglat bølge, der rejser sig foran dig. Du er så langt ude, at du ikke kan bunde længere. Du vender hovedet og spytter vand ud, og da du kigger tilbage ser du, at de mænd og den enlige kvinde, der før var ude i det grum-

sede, flade vand nu er gået op på stranden. Der ligger eller sidder de nu. Alle virker de helt små og fine, og deres svulmende maver og bryster springer ikke længere i øjnene.

Du nyder den svale brise, der blæser over havet og fylder dine lunger. Foran dig ligger en lille træbåd, og bag båden ser du flydekugle fra nettet, der skal holde hajerne ude. Når en bølge løfter dig, ser du de gråsorte bøjer danse på havet. Du hører tydeligt den klukkende lyd af vandet, der slår mod bådens sider. De påtrængende stemmer fra de høj-røstede badegæster på den offentlige strand er som fejjet bort af vinden. Nu høres kun den skummende lyd fra bølgetoppene og havets slag mod bådens sider. Du svømmer nærmere til båden, hvis sider er dækket af grønne alger. Det er slet ikke nogen lille båd. Den kan sagtens klare bølgernes angreb.

Du glider med hænderne hen over bådens slimetglatte sider og får fat i en stålwire i agterstavnen. Du puster ud og regner med at stålwiren er fastgjort til ankeret. Båden hopper og danser i de kraftige bølger, som om den vil frigøre sig fra ankerkædens tyranni. Du dykker ned under vandet og åbner øjnene: vandet er utroligt klart. Da du igen får hovedet oven vande, bliver du skræmt af et råb. Det er faktisk et råb, nærmest som et vildt dyrs brøl. En tanke farer gennem dit hoved: Kan her være havulve? Men du indser jo straks at den slags uhyrer slet ikke findes. Men der lød altså et råb. Du lytter igen, men der er ikke andet at høre end bølgernes brusen og havets slag mod bådens sider. Så hører du en dyb, syngende lyd, der blander sig med havbrus og bølgeslag. Lyden stammer ikke fra et dyr, og endnu mindre fra en fisk. Du kender ikke havet ret godt og har svært ved at afgøre, hvor lyden kommer fra. Du griber fat i agterenden, hæver skuldrene op over vandet og lytter intenst. Den tudende, syngende lyd kommer oppe fra, den bæres af vinden. Men der er intet der hæver sig over havet, du ser kun bølgerne og skummet, der danser på deres toppe. Spidsen af høfden, der skyder sig ud i havet, er blevet slugt af vandet. Og længere bagude, bag ved den del af høfden, der endnu hæver sig over vandoverfladen, er der bare

mere dansende skumsprøjt. Der er ingenting at se på høfden. Du føler uvilkårligt en stærk respekt for havet. Du kommer nok til at hvile dig lidt, inden du svømmer tilbage. Du griber fat i rælingen for at hive dig ombord.

Agterenden danser voldsomt i bølgerne. Det koster dig alle dine kræfter at få fat i rælingen og få hævet hele kroppen op af vandet. Bådens algedækkede, slimede sider viser sig at være hårde nok og dækket af skarpe gevækster, der river dine knæ til blods. Sårene brænder som ild, når de rammes af saltvand. Lige som du skal til at svinge overkroppen om bord, får du også et blodrødt sår på brystet. Og der ligger han, den satan, med udstrakte arme og ben oppe i stævnen og betragter dig uden at røre en finger. Du sætter dig agter for at få vejret, og han sidder over for dig og kigger på dig, nej, ikke på dig, på himlen over dit hoved. Han ænser dig overhovedet ikke, det bæst. Du behøver selvfølgelig heller ikke hilse på ham, for det plejer du jo alligevel aldrig at gøre. Nu rejser han sig, svinger i takt med bådens bevægelser, vender sig om og spreder benene. Han står i stævnen med hænderne i siden, hans krop er sort som tjære og skumsprøjtet glittrer, når det rammer hans hud. Han er helt tør efter han har ligget i stævnen, så han må have været ombord et godt stykke tid.

Først nu går det op for dig, at det er her på båden han tilbringer hele dagen, mutters alene. Ellers kunne han heller ikke blive så solbrændt på bare nogle få dage.

Du rejser dig også op. Båden vipper faretruende, så du må bøje dig ned og gribe fat i rælingen. Men fyren har fået lært sig at stå i en båd, uden at støtte og uden at miste balancen.

Du kan ikke lade være med at beundre hans overlegne facon og upåvirkede stil.

„A – A – A“.

Vinden bærer lyden af hans stemme over mod dig. Så det er stemmetræning gutten giver sig af med. Han forstår fandeme at regne den ud.

„A – A“.

Hans stemme bliver ført afsted med havvinden. Med spredte ben og hænderne i siden står han i stævnen, og med undtagelse af tangabade-

bukserne, som klæber til hans baller, er han sort som en karpe over hele kroppen.

„A – A – A“.

Det lyder som om han synger, men uden melodi og uden ord, Djævlen må vide, hvad han synger. Han er da en mærkelig person. Han er afgjort temmelig langt nede. Han har bestemt sine bekymringer, som ingen andre kender til. Han ønsker ikke at blotte sine følelser over for andre, men over for havet giver han los. Nu får du lyst til at tage det første skridt til at hilse på ham, sige nogle venlige ord til ham. Du føler, at han har været trist til mode i lang tid og har brug for nogen til at holde sig med selskab.

„Hej!“, siger du.

Han står i stævnen, men vender sig ikke om, stirrer bare ud på havet.

„Hej! – Hej!“, råber du højt.

Han vender sig og ser på dig. Men lige idet du skal til at sige noget, vender han sig om igen og står ubevægelig.

En vældig bølge kommer rullende. Den er begyndt langt ude på havet, er svulmet op og strækker sig hurtigt frem i over 30-40 meters bredde i en rolig rytmisk bevægelse. Højere og højere – og lige inden den når bådens stævn, kruses bølgekammen i springende skum, der glimter som lyn i solen. Hastigt bøjer du dig ned og griber fat i rælingen. Båden bliver løftet op og krænger i voldsomme ryk. Han står op endnu, men i et øjeblik er han ved at falde forover, så når han at støde fra med højre hånd og får igen fodfæste. Bølgen ruller videre. Det rykker i agterenden endnu et par gange. Du kommer tumlende op at stå.

„Hej! Hej!“.

Du råber højt. For at få afløb for din vrede? For at gøre ham rasende, eller fordi du selv er blevet rasende? Du er ikke rigtig klar over det. Da vender han sig om og et smil spiller om hans mundvige – ikke et triumferende smil, men et venligt smil, der bortvejrer enhver tvivl. Nu smiler du også, lige fra hjertet, som bølgeskum der presser sig op fra havets dyb, det er sandt, så spontant, så ligefremt, gengælder du hans smil.

„A – A“.

Igen bliver hans råb ført af sted med havvinden. Som om havet vil

svare, slår det klukkende mod bådens sider.

„Hej! – Hej!“.

Nu begynder du også at råbe, men ikke længere til ham.

„A – I – O – U“.

Han giver sig til at synge, falsk med høj røst. Han råber mod havet af sine lungers fulde kraft.

„Hej – Hej – Hej!“.

Du råber også højt, mod havet, mod den grænseløse, levende natur. Hajnettets flydekugler lidt fremme ser ikke længere mørkegrå ud i sølvglimtene fra sol og hav, men er hvide kugler, der springer og hopper i håb om at vriste sig løs fra deres fæste på havbunden.

„A – I – A – Ha – A – I!“.

Han synger uafbrudt, vendt mod havet, vendt mod naturen der sprudler af liv, vendt mod den grænseløse horisont, hvorfra bølgerne ruller mod stranden.

Langt borte mellem himmel og hav ser du et sølvglinsende skib. Det ligner et lillebitte legetøjsskib. Det er som om det har revet sig løs fra havfladen, hænger i luften. Det bevæger sig så langsomt, at du har svært ved at se det. Han løfter begge arme og vinker, mens han synger sin uharmoniske, ordløse sang. I lang tid slår tidedvand og bølger rytmisk mod bådens sider i et mere og mere hidsende svar. Række efter række af bølgetoppe kammer over, vandet stiger.

Du ved ikke rigtig hvornår han har sat sig ned, stadig vendt mod det grænseløse, levende hav, der aldrig er i hvile. Af oceandamperen er der nu kun en svag utydelig skygge at se til venstre i kimmingen. Hvis du ikke havde den i dit synsfelt og havde fulgt dens rute, havde du næsten ikke kunnet skelne den i disen mellem himmel og hav.

Du træder barfodet op på rælingen, kaster dig med et plask ud i vandet og svømmer mod stranden, tidevandet skubber dig frem. Du føler dig let om hjertet. Så let om hjertet har du ikke følt dig i lang tid. Og bagefter? Åhr, bagefter så går der nogle dage og ferien er slut og vi rejser hjem. Stadigvæk uden at have sagt et ord til hinanden. Og tilbage på kontoret, så ser du ham næsten hver dag ligesom før. På vej til arbejde, hjem fra arbejde, på vej til kantinen i fro-

kostpausen, og I siger stadig ikke noget til hinanden. Men du nikker til ham, og han, ja han nikker til dig, og det er faktisk ikke til at sige hvem der nikker først. Et smil spiller om hans mundvige, og også om dine. Smil der kommer fra hjertet, helt naturlige. Smil der – kort sagt – rummer venskab.

Nu synes du ikke længere, at han er mærkelig.

Oversat fra kinesisk af
Susanne Posborg og
Anne Wedell-Wedellsborg

Gao Xingjians novelle i den her gengivne oversættelse har været bragt i Venskabsforbundet Danmark-Kinas blad „Danmark-Kina“ nr. 12, Sommer 1990.

Jens Walter (red):
Tibet. Den vanskelige vej.
Dansk Selskab for Tibetansk Kultur & Støttekomiteen for Tibet. København 2000

Af **Clemens Stubbe Østergaard**
lektor, cand.scient.pol.
Østasien Områdestudiet
Aarhus Universitet

Der er brug for en saglig bog på dansk om den vanskelige Tibet-problematik. Nu har seks medlemmer af „Støttekomiteen for Tibet“ påtaget sig at skrive den. De forestiller sig at det kan blive en skolebog på gymnasieniveau, for eksempel i fag som historie eller religion.

Hvad er Tibet, spørger forfatterne, før de svarer ved at skrive ca. et afsnit hver om geografi, historie, politik, religion, uddannelse, kultur og storpolitik. Bogen er kort, så der er i gennemsnit 10 sider om hvert emne.

Allerede af geografi-afsnittet fremgår det, at næsten alle tænkelige problemer i Tibet skyldes kineserne (eller er det den økonomiske udvikling?). Kunne Tibet blot være forblevet i dvale, ville miljøet have det langt bedre. Veje, udviklingsprojekter, minedrift og moderne landbrug ødelægger idyllen. Danida, som har betalt denne bog, har dog sin ryg fri: Danmark støtter ikke den fattige befolkning i Tibet eller andetsteds i Kina. Vi kan ikke bebrejdes at den pittoreske underudvikling forsvinder.

Områdets indviklede historie er svær at fremstille kort. Et hovedtema er, at Tibet er et af de ældste riger på jorden, en af menneskehedens store, gamle civilisationer. Men zoomer man ind, fremgår det indirekte, er store dele af tiden siden det 7. århundrede præget af småriger og stammer i blodig strid med hverandre. Brutaliteten skæmmede også tiden 1913-1951 (jf. bladet Danmark-Kina nr. 36). Civilisationen kom i form af buddhismen fra Nord-Indien, som dog aldrig helt har fået bugt med shamanismen/troldmandsreligionen.

DEN VANSKELIGE BALANCE

ENØJET BOG OM TIBET

Civilisation er i det hele taget et stort ord for det middelalderlige slavesamfund, som det via isolationen lykkedes klostre og adel at fastholde længere end noget andet sted i verden. (Er det den karma man lider under nu?)

Nøglen til bogens historiske fremstilling er komiteens brændende ønske om at redigere historien til at vise at Tibet er en suveræn stat, og at Kina derfor er en besættelsesmagt som hurtigst muligt bør forføje sig. Ikke blot fra den autonome region Tibet, men fra det Stor-Tibet, som omfatter store dele af provinserne Qinghai, Sichuan, Gansu, Yunnan og Xinjiang. Det etnografiske Tibet, som bogen kalder det, dvs. der hvor der i tidens løb har boet tibetanere – hvad enten de udgjorde et flertal af befolkningen eller ej. Det kan i den forbindelse undre at de områder af Indien, Bhutan og Nepal hvor det samme gælder, ikke er inkluderet.

Politik-afsnittet er historien om Beijings og lokalregeringens mange, mange utvivlsomme fejlslagne tiltag og menneskerettighedskrænkelser, men også en helt uvederhæftig fremstilling af det tibetansk-kinesiske forhold de sidste 50 år. Den økonomiske udvikling gavner, iflg. bogen, kun de indvandrede kinesere, det samme gælder Beijings store økonomiske tilskud til regionen, og for flertallet af tibetanere ligner levestandarden den, de havde før besættelsen i 1949! (Tænk blot på fx middellevetid).

Børnebegrænsningspolitikken „siger med uformindsket styrke mod at integrere den tibetanske befolkning i den kinesiske stat“. Det gør den på den diaboliske måde, at den tillader dem at få flere børn end i det øvrige Kina, på landet tre og hos nomaderne fire børn. Bogen hævder flere steder at politisk kontrol og kulturel assimilering, ja ligefrem kolonisering, siden 1988 er blevet vigtigere end økonomisk reform og respekt for tibetansk særpræg. Den gyldne tid synes at have været i 1980'erne, men dengang var denne verdens støttekomiteer ikke så opmærksomme på det.

Religions-afsnittet antyder kun konflikterne mellem de forskellige ordener og klostre. Ophøjede buddhistiske studier lå hos et fåtal af munkes, mens befolkningens hverdag var

folkereligionens ofringer, ånder, varsler, spådomme, astrologi og orakler. Glidefald og bedemøller, undertrykte fæstebønder og en skræmt og analfabetisk befolkning. Den nuværende Dalai Lama er som lotusblomsten der springer af det rædsomste mudder.

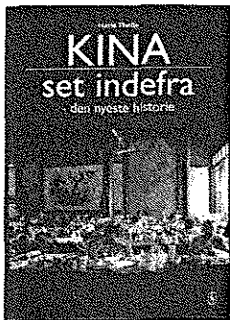
Etableringen af et uddannelsessystem starter først i 1952, og bogen har svært ved at skjule, at der faktisk er sket meget på dette område – ligesom på sundhedsområdet, der slet ikke drøftes. Undervisningssproget er et problem, for hvis tibetanerne ikke får lært kinesisk er de afskåret fra administration og højere uddannelse i det øvrige Kina. De udspekulerede kinesere vil bruge skolen til at undertrykke tibetansk kultur, men kritiseres samtidig for nu at opkræve skolepenge, så de tibetanske elever må gå ud.

Bogen er ofte naivt selvmodsigende, skønt den er endog meget enøjet. Den kan minde om de værste pjecer om Kina i de tidlige 1970'ere, der også var båret af ønsket om at utopia fandtes. Med sine manglende kildeangivelser, sin værdiladede sprogbrug, sine mange faktuelle fejl og fortællinger, er den uanvendelig i gymnasiet. Det skulle da være i religion – den er meget religiøs.

Det er egentlig forbløffende, at Danida har kunnet støtte den. Nok handler den om et u-land i et udviklingsland, men den er een lang plæderen for at Tibet er en uafhængig stat. Det er stik imod dansk udenrigspolitik, og jo også imod Dalai Lamas synspunkt. Han og det meste af verden uden om støttekomiteen anerkender den århundrede gamle kinesiske overhøjhed, inden for hvilken der skal findes selvbestemmelse for den tibetanske befolkning.

Tibet-interesserede kan have stor glæde af Melvyn Goldsteins lille nye bog: *The Snow Lion and the Dragon, China, Tibet and the Dalai Lama*, Berkeley 1999 – den burde oversættes til dansk.

Hatla Thelle:

Kina set indefra – den nyeste historie
Gyldendal Uddannelse 2000
112 sider. 140 kr. + moms
Sbn 00-46378-7

Af Flemming Poulsen

„Jeg har siddet i fængsel to et halvt år. Jeg bankede en mand, som havde slået min far. De var uenige om, hvem der skulle have lov til at sælge grøntsager uden for vores gadedør. Jeg fik egentlig tre år, men kom ud lidt tidligere på grund af god opførelse. Både min modpart og jeg kendte folk i politiet, men hans forbindelse var mere magtfuld end min. Min var kun administrator, så jeg måtte i fængsel“.

Dette glimt af en 37-årig kinesers møde med ordensmagten i en by 400 kilometer syd for Beijing er med i kinaforskeren Hatla Thelles bog om Kinas nyeste historie, „Kina set indefra“, der har reformperioden siden Maos død som hovedemne. Den uheldige mand blev interviewet af Hatla Thelle og en kinesisk kollega i 1997. Hans udsagn giver et sjældent indblik i dagliglivets skærmydsler og den menige kinesers forhold til politi og retsvæsen, korrupsion og „forbindelser“. Bogen indeholder mange andre glimt fra kinesernes hverdag og dokumentarisk materiale i form af uddrag af avisartikler, officielle såvel som uofficielle rapporter, analyser, kommentarer osv., meget af det med en kritisk holdning over for myndighederne. Dette materiale er et værdifuldt supplement til forfatterens egne artikler om de sidste tyve års økonomiske, politiske og andre reformer, og det giver bogen en ekstra dimension i forhold til andre værker om Kinas aktuelle forhold. Ikke mindst denne del af bogen bringer læseren tæt på kineserne, man møder dem billedlig talt hjemme i deres stue eller på arbejdspladsen. Det fine ved bogen er, at forfatteren hele tiden har blikket rettet mod reformernes betydning for de snart 1,3 mia. kinesere.

Et enkelt vigtigt emne savner man

TÆT PÅ REFORMERNES KINA

i bogen, nemlig den ifølge mange rapporter katastrofale forurening, reformerne har været med til at fremkalde. Det er et emne, det vil være naturligt at belyse, når man gør reformernes regnskab op, men det ligger måske nok uden for denne bogs rammer.

„Reformerne har uden tvivl medført en økonomisk vækst og stigning i levestandard, som er uden sidestykke i Folkerepublikkens historie“, lyder en af forfatterens konklusioner, men det tilføjes, at „grundlæggende er væksten og den øgede rigdom sket på bekostning af social tryghed. For mange kinesere gælder det, at deres livskvalitet er forbedret med højere forbrug, flere muligheder, livligere fritid og færre restriktioner i hverdagen. Samtidig er visse sociale garantier faldet bort – gratis lægehjælp og uddannelse, billig bolig og pensioner“. Det understreges dog, at der arbejdes intensivt på at udforme nye former for social sikring.

Reformerne er blevet udnyttet af folk med politisk magt til personlig berigelse, og den større økonomiske frihed er ikke blev fulgt af en tilsvarende politisk frihed; reformerne blev dikteret fra oven og gavnede ofte magthaverne og deres familier, konstateres det.

Kan Kina, hvor så mange modsætninger er svære at forene, bevares som en enhed, eller vil det for eksempel falde fra hinanden i uafhængige nationer. Det mener forfatteren ikke vil ske:

„En stor del af det nuværende Kina har jo været ét land i over 2000 år. Der findes en stærk nationalitetsfølelse og stolthed over at være kineser blandt almindelige mennesker. Sprog og kultur er utroligt ensartet på trods af de store afstande. Alt tyder på, at Kina på mærkværdig vis vil vedblive at være verdens største land“.

„Kina set indefra“ er, ifølge forfatterens forord, beregnet til brug i de gymnasiale uddannelser, voksenuddannelserne og andre dele af uddannelsessystemet. Det kan tilføjes, at alle med interesse for Kina og et ønske om at følge med i, hvad der sker i det store land, kan have udbytte af at læse denne bog.

KINA I ÅRHUS FESTUGE

Århus blev i første uge af september 2000 anbragt på operaens verdenskort, da den kinesiske opera Pæon Pavillon blev spillet som en af hovedattraktionerne på Århus Festuge. Operaen havde hidtil kun været spillet i New York, Caen, Paris, Milano og Perth. På de følgende sider fortæller Alette Scavenius om sine tanker ved mødet med den tre dage lange opera.

Der var andre kinesiske arrangementer på Festugens program. „Dragens Have“ var en fotoudstilling sammensat af billeder af to kinesiske og en fransk fotograf. I en poetisk serie, „Sleeping Beauties“, viser den franske fotograf sovende mennesker i gader og parker i kinesiske byer. „On the travelling“ viser scener fra livet i kinesiske tog, og desuden var der interiører fra gårde over hele Kina.

„Floden rinder aldrig mod sin kilde“ var en udstilling på „Kvindemuseet i Danmark“ i Århus. Her blev man i tekst og billeder præsenteret for flere generationer af kinesiske kvinder med udgangspunkt i deres kunstneriske eller politiske liv. Udstillingen viste, at det tyvende århundrede har været præget af store kulturomvæltninger i Kina, ikke mindst hvad kvindernes tilværelse angår. Udstillingen viste værker af både traditionelle og moderne kvindelige billedkunstnere, og kvindelige politikere fortalte deres livshistorie og forhold til politik.

Film fra Kina og Hong Kong blev der også plads til på Festugen, blandt andet *Ermo*, en smuk og lun film af Zhou Xiaowen om, hvad der sker, når ens drømme går i opfyldelse, og *Happy together*, af Wong Kar-Wai fra Hong Kong, en kærlighedshistorie om to unge homoseksuelle kæresters krise, da deres forventninger til tilværelsen går i hver sin retning.

Endelig var der også kinesisk akrobatkunst, fremført af en femten mand stor ungdomstrup fra Harbin, Århus' venskabsby i Heilongjiang-provinsen i det nordøstlige Kina. Akrobatgruppen optrådte i fri luft i Århus og gav også en forestilling i aktivitetscentret Idrætsfabrikken i København, inden den rejste hjem.

Henrik Strube

Pæon Pavillonon, den 400 år gamle kinesiske opera om et kærlighedsdrama, blev en af de store begivenheder på årets Festuge i Århus i begyndelsen af september. Instruktøren, Chen Shi-Zheng, har været ude i stormvejr på grund af sine ideer om, hvordan operaen skulle præsenteres i udlandet.

Af **Alette Scavenius**

Mag.art. i teatervidenskab ved Københavns Universitet

Pæon Pavillonens instruktør Chen Shi-Zheng lagde sig ud med de folk i Shanghai, der vogter over, at det er den ægte vare der tilbydes, når kinesisk kultur sendes til udlandet. Det særlige „kunju-politi“ kunne ikke godkende Chens opsætning af den gamle opera, så han måtte begynde helt forfra. (Foto: Jette Ross)

Hvorfor dog rejse til Århus? – var der flere, der undrende spurgte den kinesiske instruktør, Chen Shi-Zheng, før han samlede sit hold på 35 skuespillere, 550 kostumer, ænder, guldfisk og kanariefugle, samt en scenografi med flere kinesiske pavillonon i en traditionel kinesisk *kunju*-forestilling med en samlet spilletid på 19 timer til en udgift på over 3 millioner kroner – for én forestilling. Det var i hvert fald ikke publikumspotentialet, der trak, forestillingen var langt fra udsolgt, og rigtig mange i salen så ud som om de var indskrevet i en sponsorkontrakt.

Men for Chen Shi-Zheng er det vigtigt, for ikke at sige en livsopgave, at formidle kinesisk kultur til en stor kreds mennesker, ikke bare i Kina, men i lige så høj grad i udlandet. Og i en lille by som Århus føler han at kunne nå folk på et mere personligt plan, og var derfor meget glad over bl.a. at få lejlighed til at møde de udsendte fra Dansk-Kinesisk Forening.

Tre dages forestilling på 55 scener

Det er ikke just noget kammerespil, han rejser rundt i verden med. *Pæon Pavillonon*, skrevet af Tang Xianzu i 1598 er en lang historie om en ung pige, som dør af hjertesorg, men hvis elskede bringer hende tilbage til livet, hvorefter resten af historien går ud på at overbevise hendes forældre om at det hele er rigtig nok. For første gang siden Ming-dynastiet bliver stykket opført i sin fulde længde, hvilket vil sige 21-22 timer fordelt over tre dage med det store spisefrikvarter lagt ind efter ca. tre timer hver dag. Forestillingen er fordelt på 55 scener, og grunden til at den ikke er spillet i sin fulde længde i de sidste 400 år er, at ikke alle scener har lige stor kunstnerisk eller fortællerteknisk værdi. Faktisk bliver klassiske forestillinger sjældent opført fra ende til anden i dag, og det er ikke noget nymodens påhit for travle teatergængere. Oftest er en teateraften sammensat af *highlights* fra forskellige forestillinger, som tilsammen skal vise de bedste sider af den kunstner, teatret har inviteret til at optræde – og selv forestillinger, som *virker* afsluttede, er også tit uddrag af endnu længere forestillinger.

Chens motivation til at gå imod

denne opførelsespraksis har været trefold: Dels ønsket om at skabe noget *monumentalt* – på initiativ af det amerikanske Lincoln Center i New York – dels ønsket om at genfortælle hele Tangs tekst sådan som Tang selv har skrevet den, og sidst, men ikke mindst, ønsket om at genoplive og inkorporere i forestillingen forskellige fortællerteknikker, som ikke længere bliver brugt i Kina. Derfor er alle de scener, som af forskellige årsager ikke umiddelbart lader sig gengive på scenen, blevet fortalt på anden vis, som f.eks. stiltyedans, dukketeater, folkedanse, markedsoptræden, en fortæller til at indlede scenerne med, o.s.v. Derudover var der ved den noget usædvanlige scenografi mulighed for – lige som i „gamle“ dage – at lade bagsceneaktiviteterne indgå i forestillingen, således at publikum kunne se skuespillerne sminke sig og klæde om, og scenefolkene skifte rekvisitter og sætstykker ud for åbent tæppe. Ligeledes kunne orkestret sidde synligt for publikum og i niveau med skuespillerne og derved have et langt tættere forhold til hvad der foregik på scenen.

Det har skabt en meget afvekslende forestilling, som næsten kunne fremstå som et katalog over, hvordan man gennem tiderne har brugt teatrets forskellige fortællerteknikker, og som teaterhistorikere nu kan begræde tabet af.

Kulturel protest

Men det har også skabt en masse ballade. Efter at Chen igennem flere år havde researchet og holdt auditions i Kina, prøvet på forestillingen og endelig nåede frem til forpremiererne, som skulle foregå i Shanghai, forsvandt kulturmyndighedernes begejstring for projektet som dug for solen efter den første gennemspilning. *Kunju*-politiet kom op af stolene og forlangte forestillingen stoppet, fordi dette var ikke den ægte vare. *Kunju*-stilen, som adskiller sig fra Peking opera-stilen ved at være en blødere, væsentlig mere litterær form med større vægt på musikken, var forvansket til markedsøgl, og desuden var der elementer af „feudalisme, pornografi og overtro“, som på ingen måde var foreneligt med officiel kinesisk kulturpolitik.

Hele denne polemik har kørt for

fuld damp med den amerikanske kommunistforskrækkelse som lokomotiv: „knægtelse af en kunstners frihed til at udtrykke sig“, „politisk censur af amerikansk sponsoreret forestilling“, osv., osv., og har fulgt forestillingen på dens vej Jorden rundt.

Værner om den ægte vare

Hele situationen er imidlertid noget mere kompleks end det umiddelbart skulle synes. Det er kineserne meget magtpåliggende, at den kultureksport, som de har ansvaret for, nøje overholder de normer for kunstnerisk udtryk, som er den „ægte“ kinesiske vare – for så vidt som den findes.

For Chen har det været vigtigt at understrege, at *Pæon Pavillonen* er en *kunju*-forestilling, netop fordi *kunju*-formen i dagens Kina har meget trange tider, og fordi Peking-opera-formen med sin meget spektakulære, men lidet litterære spillestil har vundet stort indpas i udlandet. Når man således skaber en *kunju*-opsætning, er der nogle fortælletekniske regler, der skal overholdes. Ligesom man heller ikke i en Bournonville-ballet lægger monologer ind eller smider tøjet på scenen, er der elementer i Chens opsætning, som med rette kan kaldes afvigende i en traditionel *kunju*-forestilling. Flere scener har han erstattet med dukketeaterforestillinger, ligesom han har lagt folkedanse og markedsunderholdning ind, men hvad der formentlig har været den reelle anstødssten er dels forførelsesscenen, dels dødsscenen.

Regler overtrådt

Forførelsesscenen forekommer i forestillingens begyndelse, hvor den smukke unge Du Liniang går en tur i haven. Hun falder i søvn og drømmer om den lærde Liu Mengmei, som hun straks forelsker sig i og lader sig forføre af. På scenen ser man hende lægge den ene kåbe af sig efter den anden, hvorefter det unge par går om bag en skærm og flere aflagte klædningsstykker flyver gennem luften. Aldeles utænkeligt! Sikken frivolitet! Selv unge kinesere inden for „faget“ synes at Chen her går for langt; antydningens kunst er nu en gang det smukkeste træ i skoven, og selv om heller ikke kinesere er seksuelle kostfornægttere, så er én ting at

tale om det, en anden ting så sandelig at gøre det på scenen!

Dødsscenen er en lidt anden problematik: Du Liniang dør af længsel og sorg efter sin elskede, og ved scenens slutning, som også er afslutningen på den første af de tre aftener, marcherer orkestret med publikum som følge ud i natten til den øresønderrivende lyd af begravelsesmusik for at ofre til guderne og bede for Du Liniang. Store papirdukker af guder og vogtere bliver brændt af og hele oprinnet skaber en meget intens stemning af tab og sorg.

Chen har i interviews forklaret, hvordan han som barn er blevet opfostret af professionelle begravelses-sangere, og han har med denne scene ønsket at minde kineserne om, at de har en rig og facetteret kulturarv at tage vare på, og at de mange traditioner og ritualer, de har mistet i de sidste 50 år, har betydning for landets og folkets åndelige habitus.

Den slags udtalelser er naturligvis ikke god tone på bjerget, og for de overtroiske kinesere er det ydermere uheldssvangert at vise døden og aspekter af døden på scenen.

Så vidt *kunju*-politiet. En anden ting er, at det dramatisk er uhyre effektivt, og at det i det lange løb er disse indslag, der hjælper publikum igennem den monstrøst lange forestilling uden at de falder ned af stolene. Enden på historien blev, at forestillingens medvirkende blev nægtet udrejse, og Chen måtte starte forfra med at indstudere et nyt hold i USA.

Kulturministeriet bag ny opsætning

I Kina har man imidlertid også arbejdet videre med forestillingen, en sekstimers version turnerede sidste år med mange af de oprindelige medvirkende, men i en ny opsætning, og for at være på den sikre side, er denne forestilling arrangeret af kulturministeriet, så der hverken er pornografiske eller nekrofile tiltag til at forstyrre oplevelsen.

Omdrejningspunktet i dette initiativ kan være opførelsen af Pekings nye Nationalopera, som er det hede emne i kulturkredse i øjeblikket. Den skal bl.a. kunne rumme både en moderne vestlig scene og en traditionel kinesisk scene, og inden første spa-

destik overhovedet er taget, bølger diskussionerne om, hvem der skal stå for åbningsforestillingerne.

Der har været lagt pres på kulturministeriet for at det skulle blive *Pæon Pavillonen*, og der har været forhandlinger i gang i flere år. Men da Chen på ingen måde er til sinds at redigere i sin forestilling og fjerne de kontroversielle scener, kan han omgå diskussionen ved simpelthen selv at skabe en forestilling, alle kan gå ind for.

Flere operaer

Der kan imidlertid løbe mange guldkarper i stranden inden det når så vidt. Indtil videre er den franske arkitekt, Paul Andreu, som har vundet regeringens arkitektkonkurrence om det nye operahus, løbet ind i en veritabel, og for Kina meget usædvanlig, mediestorm, hvor hans projekt bliver nedgjort som vestlig affaldsarkitektur, der aldrig vil finde vej til realisation andre steder end i den tredje verden.

Den store glaskuppel, som skal dække over det underjordiske operahus, er allerede døbt „ægget“, og alene placeringen af bygningen bag Tiananmen-pladsen har skabt rama-skrig, da et stort område hutonger (igen) skal ryddes.

Operahuset skal angiveligt indvies i sommeren 2002, men indtil videre hænger alle i håret på hinanden, og Chen kan mageligt nå at skabe flere kontroversielle værker, som de kinesiske myndigheder kan harmes over. Hans planer for fremtiden åbner i hvert fald muligheden for det: Tang Xianzu har skrevet yderligere tre lange stykker i stil med *Pæon Pavillonen*, og det er Chens faste beslutning at iscenesætte dem alle.

simplificering lurer altid. Man skal ydermere være sig for at bruge kulturorienterede forklaringer som undskyldninger for at eventuelle forbedringer ikke finder sted. Men et enkelt skridt i den kulturorienterede retning kan måske alligevel være på sin plads, hvis man ad denne vej kan forstå kinesisk ambivalens på det strafferetlige område.

Traditionelt var i Kina strafferetten den eneste retsdisciplin. Dette står i modsætning til den europæiske tradition, hvor den første formelle retsudvikling med romerretten omhandlede civile og økonomiske forhold. Straf er egentlig ikke en integreret del af det konfucianske idealsamfund. I stedet fokuseres der på social og moralsk harmonisering, hvor alle indordnes i kraft af ritualiserede adfærdsmønstre. Individet eksisterer i og med sociale bånd af gensidig forpligtelse, ordnet i en hierarkisk social organisation. Den enkelte er bundet til den nære familie, som er bundet til klanen, som er bundet til lokalsamfundet, som er bundet til kejserriget. Heraf fremstår et hierarki af patriarker, som parallelt henholder sig til et hierarki af afdøde patriarker. De æres gennem forfaderdyrkelse, og de øverste blandt dem æres af kejseren. Forfaderdyrkelsen udgør modellen for de ritualiserede adfærdsmønstre (*li*), som indordner den enkelte i det sociale hierarki. I denne forståelsesramme er der ikke en absolut definition af den enkelte som menneske. Menneske er man kun, når man indordner sig i samfundets konsensus eller fællesforståelse af hvad der er moralsk rigtigt. Man har *pligt* til at handle som menneske, man har ikke *ret* til at blive behandlet som menneske.

Denne udlægning af den konfucianske lære er stærkt forenklet, og hertil kommer, at Kinas kulturelle tradition bygger på mange andre tankeretninger og institutioner. Udlægningen genfindes imidlertid i 1990'ernes officielle retorik om, at det kinesiske samfund bygger på *asiatiske værdier*, hvorfor det på afgørende punkter er uforeneligt med vestlige institutioner. Heri findes en del af forklaringen på de såkaldte *kinesiske kendetegn*, som står i modsætning til retsstatstankens principper. Den vestlige retstradition og

menneskerettighedskonventionen bygger netop på den grundsætning, at retten til at blive behandlet som menneske bevares intakt, uanset om man har begået de mest bestialske forbrydelser. Retsvæsenet fokuserer på de konkrete tilfælde af forbrydelse og straf i henhold til lovgivningen, men den tiltaltes tanker, fortid og fremtid er formelt set hans private anliggende. Heraf følger blandt andet det såkaldte legalitetsprincip om „ingen skyld og ingen straf uden lov“ og princippet om, at der gælder samme forhold mellem forbrydelse og straf fra sag til sag.

I modsætning hertil har man i Kina set mere bredt på handlingens moralske aspekter og dens sociale betydning. Rettergangen har derfor bygget på spørgsmål dels om hvorvidt den tiltalte i tanker, hensigter og handlinger kan siges at være ordentligt moralsk dannet, dels om hvorvidt han skader det omgivende samfund. Kort sagt er hele personen og samfundsmæssige hensyn blevet inddraget i bedømmelsen af forbrydelse og straf.

Kinesiske kendetegn

Vedtagelsen af straffeloven og strafferetsplejeloven i folkekongressen i sommeren 1979 var en milepæl i kinesisk retshistorie. Hermed udråbte man den symbolske afslutning på fortidens vilkårlige skalten og valten med spredte love og forordninger og ikke mindst kulturrevolutionens lovløshed. Men i de følgende årtier viste det sig, at retsstatstanken overvejende forblev teori, mens kinesiske kendetegn satte deres præg på den strafferetlige praksis. „Slå hårdt“ kampagnerne kan således ses som en genopblussen af revolutionsårenes politisering af strafferetten. Endvidere rummer den selvforståelse, som Kinas topledelse demonstrerede under kampagnerne, reminiscenser af den traditionelle orden, hvor kejseren er øverste instans og love er hans personlige dekretter.

Vender man sig mod retsplejen kan man endvidere pege på den meget omdiskuterede praksis, at den tiltalte som udgangspunkt bliver betragtet som skyldig indtil andet er bevist. Fra et moralistisk synspunkt kan den tiltalte jo siges at have brudt den sociale konsensus og orden, uagtet

om han har pådraget sig straffeansvar i henhold til lovgivningen. I forlængelse af retsplejereformerne i 1996 er der taget skridt i retning af en uskyldsformodning, men den er stadig ikke formelt stadfæstet. Et andet eksempel er den uensartede udmåling af straf i forhold til forbrydelse fra sag til sag. Meget hård straf kan gives til en forbrydelse, hvis man skønner, at den har særligt ødelæggende konsekvenser for den sociale orden. Men i en anden sag giver samme type forbrydelse kun anledning til mildere straf, hvis man tillægger den begrænsede sociale konsekvenser. Denne definatoriske gråzone mellem kriminelle og ikke-kriminelle forseelser, hvor samfundsmoralske skøn er afgørende, er et særkende ved kinesisk retspleje. Den udmønter sig blandt andet i den administrative straffeform, kaldet „genopdragelse gennem arbejde“ (*laodong jiaoyang*). Denne straf idømmes under politimyndighedens dominans af en lokal embedsmandskomite uden om domstolene, den begrundes primært i en moraliserende argumentation, og der er ingen klare regler for kontrol med dens anvendelse. I mange tilfælde har den indebåret tilbageholdelse i op til fire år, og i værste fald kan den forlænges til livstid.

Strafudmålingen knytter sig også til skøn af den tiltaltes egen moral. Der bliver således skelnet mellem tilfælde, hvor den tiltalte angre, og tilfælde, hvor han udviser særligt graverende moralske defekter ved sin obsternasighed, heraf udtrykket „mildhed over for den, som tilstår, strenghed over for den, som modsætter sig“ (*tanbai congkuan kangju congyan*).

Den traditionelle vægning af moralsk konsensus og dannelse kan i det hele taget ses som omdrejningspunktet for kinesisk praksis for bedømmelse af forbrydelse og straf. Heraf udspringer blandt andet det specifikt kinesiske system inden for retsvæsenet kaldet „folkets mæglingskommissioner“ (*renmin tiaojie weiyuanhui*), hvor mindre civile og strafferetlige sager bilægges. Kommissionernes 3-9 medlemmer er valgt alene ud fra det kriterium at de er respekterede i lokalsamfundet. Denne institution skal endvidere ses i relation til Maos doktrin om ikke-

STRAFFERETLIGE REFORMER I KINA

Forfatteren til denne artikel arbejder på et ph.d. projekt om ungdomskriminalitet og social afvigelse i Kinas storbyer. Han deltager endvidere i et forsknings-samarbejde mellem Det Danske Center for Menneskerettigheder og Det Kinesiske Akademi for Samfundsvidenskab. Samarbejdets mål er at undersøge og forebygge brugen af tortur i det kinesiske politi og retsvæsen.

Af **Mads Holst Jensen**
cand.mag. i sinologi

„Vi ved, at strafferet er et produkt af classesamfundet, den er blevet til i takt med nationens opkomst. Med udslettelsen af klasser og nationen vil den efterhånden forsvinde fra historiens arena. Men her og nu, hvor Kina træder ind i den vigtige historiske fase af gennemgribende modernisering, og hvor klasser og klassekampen stadig eksisterer, er betydningen af straffeloven utvivlsomt meget vigtig“.

Dette citat er fra en artikel, som blev bragt i det officielle kinesiske tidsskrift Lovstudier (*faxue yanjiu*) i 1979, året hvor Kina fik sin første egentlige straffelov og strafferetsplejelov. Året forinden havde Deng Xiaoping på den tredje plenarforsamling i kommunistpartiets centralkomité introduceret det reformprogram, som har præget Kinas udviklingskurs siden. En central del af programmet var en konsolidering af Kina som en retsstat, og vedtagelsen af disse love var første skridt. I det nedenstående vil jeg give en række betragtninger, som er fremkommet under mit arbejde med kinesisk strafferet. For en systematisk redegørelse for Kinas retssystem henvises til Jonas Bering Liisbergs bog: *Kinas retssystem og retsreformer – en introduktion*, som udkom fra Jurist- og Økonomforbundets forlag sidste år.

Har man sagt strafferet, har man også sagt menneskerettigheder, som jo er blandt de største stridsspørgsmål i relationen mellem Kina og de vestlige lande. Nøgleordet til en forståelse af spændingerne i kinesisk strafferet er ambivalens, sådan som det indledende citat også giver udtryk

for. Ambivalens, fordi der på den ene side synes at være tendenser til at bevare gældende dogmer og magtstrukturer, mens der på den anden side er tegn på stærk vilje til at forandre Kina til et retssamfund. Den strafferetlige kurs har været præget af store udsving lige fra de meget brutale „slå hårdt“ kampagner mod kriminalitet til vedtagelsen af ny straffelov og strafferetsplejelov efter internationale standarder i årene 1996-1997. I 1997 udtalte Jiang Zemin: „Lovgivningsarbejdet skal styrkes og kvaliteten hæves, så vi kan skabe en socialistisk retsstat med kinesiske kendetegn ved år 2010“. Retsstatsprincippet er vedholdende blevet understreget af Kinas ledelse, men ambivalensen består, og udtrykkene *socialistisk* og *kinesiske kendetegn* modificerer den totale omlægning af Kinas retssystem efter vestligt forlæg.

Folkets fjender og magten

Lov og ret i Kina skal ses i sammenhæng med Maos doktrin om „ikke-fjendtlige og fjendtlige modsætningsforhold“. De ikke-fjendtlige skulle betragtes som overfladiske uoverensstemmelser i folket, der kunne løses gennem mere eller mindre uformel mægling. Men de fjendtlige modsætningsforhold var udtryk for angreb på folket. Eksterne fjender skulle bekæmpes militært og interne fjender skulle bekæmpes med loven. Loven blev altså ikke betragtet som en form for pagt mellem forbryder, offer og det omgivende samfund til beskyttelse af alle parter; den blev snarere betragtet som et våben til udslettelse af fjenden. Dette ligger meget fjernt for retsstatstanken.

Retsreformerne griber afgørende ind i magtfordelingen i Kina. I Kina er der ingen formel tredeling af magten i den lovgivende, den dømmende og den udøvende magt. Ifølge forfatningens art. 58 udøver Den Nationale Folkekongres og dens stående komité den lovgivende magt, og folkekongressen har opnået en ny, mere selvstændig status. Men statsmagten opfattes stadig som en enhed, der ledes af partiet, hvis magtbeføjelser hverken er nærmere beskrevet i lovgivningen eller underlagt retlig kontrol. Før retsreformerne skulle repræsentanter for partiet godkende samtlige retsafgørelser. I 1979 ophævedes

denne ordning, og partiet skulle fremover snarere øve sin indflydelse gennem generel politisk vejledning. Men forfatningsprincippet om partiets lederskab forbliver uanfægtet.

De såkaldte „slå hårdt“ (*yanda*) kampagner, der påbegyndtes i 1983, er et tankevækkende eksempel på hvordan den øverste politiske ledelse i kommunistpartiets centralkomité kan styre retspraksis uafhængig af lovfæstede retningslinier. Deng Xiaopings personlige engagement i kampagnerne bevidnes ved hans egen udtalelse i en officiel tale året efter: „Sidste år viede jeg mig udelukkende til én ting: hårde indgreb mod forbrydere“. Straffeloven og strafferetsplejeloven havde på daværende tidspunkt været i effekt i godt to et halvt år, og ifølge de officielle statistikker var kriminalitetsraterne faktisk dalende. Dette til trods besluttede centralkomitéen den 25. august 1983 at iværksætte kampagnerne. Via kommandovejene ned gennem partiorganisationen beordredes de lokale politimyndigheder til at foretage arresteringer svarende til fastsatte kvota. Den følgende måned besluttede man at hæve strafferammen for 24 forbrydelser. Ifølge straffeloven kunne disse forbrydelser føre til højst 7 års fængsel, men nu besluttedes det, at dødsstraf om nødvendigt kunne tages i brug. Kampagnerne stred mod retsstatsprincipperne på flere punkter. For at fremskynde dømsfældelse afskar man de tiltalte fra advokatbistand, og de interne kontrolrutiner i retssystemet ophævedes, idet man organiserede såkaldt „fælles sagsbehandling“ (*lianhe ban'an*) mellem politiet, anklagemyndighederne og domstolene.

Kampagnernes resultater var betydelige. Allerede efter få måneder var antallet af indsatte i arbejdslejre steget til det dobbelte, og i løbet af de næste tre år fandt der anslået 10.000 henrettelser sted. En af de vigtigste funktioner af sådanne kampagner er at skabe folkelig opbakning for regeringen og politiet, og 1996 indledtes endnu en „slå hårdt“ kampagne.

Retsstatstanken og Kinas kulturelle tradition

Forklaringer på baggrund af folkefærdens kulturelle traditioner skal gøres med stor forsigtighed, og faren for over-

fjendtlige modsætningsforhold. Fokus på moralsk (eller ideologisk) dannelse synes også at have bevirket at juridiske kvalifikationer har været mindre afgørende i rekrutteringen af personale inden for retssystemet. Udtrykket „dommer“ (*faguan*) som betegnelse for en selvstændig profession blev således først introduceret med dommerloven fra 1995. Her stilles visse uddannelseskra- v, men det er stadig ikke nødvendigt at være jurist. Advokatloven, der blev vedtaget i 1996, opstiller kriterierne for en professionel og uafhængig advokatstand, der ellers tidligere havde status som „statslige retsarbejdere“. Man kan dog opnå autorisation uden at have en juridisk uddannelse.

Flere skridt i retsstatsretning

Ambivalensen springer i øjnene, når man skal bedømme Kinas status som retsstat, men en vis optimisme er på sin plads. Den 14. marts 1997 vedtog folkekongressen en ny straffelov, som i langt højere grad lader sig jævnføre med det internationale politiske klima. De vendinger i den gamle lovs formålsparagraffer, som udtrykte stærke ideologiske principper, er blevet fjernet. I harmoni med Kinas bestræbelser på at blive optaget i Verdenshandelsorganisationen, WTO, lægges der således udtrykkeligt vægt på, at straffeloven skal beskytte den private ejendomsret. Deng Xiaopings pragmatiske maksime blev også fremhævet, da Xiao Yang, præsident for Kinas højesteret, i forbindelse med vedtagelsen udtalte, at den nye lov „manifesterer den videnskabelige metode med at søge sandheden fra kendsgerningerne“.

Den væsentligste fornyelse ved den nye straffelov er imidlertid, at den opstiller klarere, mere nuancerede definitoriske rammer for forholdet mellem forbrydelse og straf. Den omfatter således hele 350 bestemmelser med dette sigte mod kun 102 i loven fra 1979. Forholdet mellem forbrydelse og straf var også usikkert på grund af den gamle lovs artikel 79. Heri hed det, at en forseelse, som ikke var beskrevet i loven, alligevel kunne give straffeanvar ved analogisk, sammenlignende henvisning til det mest nærliggende straffebud i loven (*xingshi leitui*). Denne stærkt misbrugte artikel er fjernet i den nye

lov. Den gamle lovs bestemmelser om såkaldt „kontrarevolutionære“ forbrydelser gav næsten frit spil for politisk motiverede retsforfølgelser. Denne praksis er tøjlet med den nye lov, men ikke helt. Således blev de tre stiftere af *China Democratic Party* som bekendt idømt fængselsstraffe på 11-13 år i henhold til artikel 105 om undergravende virksomhed.

Den nye strafferetsplejelov, som blev vedtaget den 17. marts 1996, markerer også afgørende forbedringer. Politiets tilbageholdelse af mistænkte uden at sagen forelægges en domstol har givet anledning til megen kritik, herunder særligt en praksis kaldet „forvaring og efterforskning“ (*shourong shencha*). Den nye retsplejelov medfører noget skarpere afgrænsninger af dette råderum for politiet. Mistænkte, som tidligere var underlagt „forvaring og efterforskning“, kan nu tilbageholdes i højst 37 dage, før anklagemyndigheden skal have forelagt sagen.

Bestemmelserne for retssagsprocedurerne er også blevet forbedret. Mundheldet „først dom, siden retssag“ (*xian pan hou shen*) refererer til traditionen i Kina for at en retssag praktisk talt altid ender med domfældelse. En kulturorienteret forklaring kunne være, at sagens vigtigste moment er jævnføringen af den tiltaltes handlinger med *fællesforståelsen* af hvad der er moralsk rigtigt. Ud fra dette synspunkt ville åbenlys udveksling af modsatrettede standpunkter forekomme upassende. Denne tradition blev indirekte fortsat ved den gamle retsplejelov, idet den foreskrev, at domstolene skulle sikre sig anklagens bæredygtighed før selve retssagen. Den nye retsplejelov stiller ikke dette krav, og retssagers udfald står derfor mere åbent. Endelig styrkes forsvarsinstitutionen betydeligt. Forsvarsadvokater inddrages i sagen på et tidligere tidspunkt, og de har i større omfang adgang til sagens akter.

Tortur i Kina er et meget omfattende og komplekst problem, som kun kan skitseres her. Kina ratificerede den såkaldte *Torturkonvention* i oktober 1988, og bekæmpelsen af tortur er understøttet både i straffeloven og strafferetsplejeloven. Dette til trods er tortur stadig et udbredt fænomen. De kinesiske forskere Chen Yunsheng og Bi Xiaqing konklude-

rer i en analyse af problemet, at årgene til torturens udbredelse blandt andet er, at den traditionsbundne opfattelse af strafferettens funktion var at skræmme folk fra kriminalitet ved hjælp af skrappe afstrafninger. De nævner endvidere det lave uddannelsesniveau i politistyrken og mangler på ressourcer til at foretage lødig efterforskning. I 1992 iværksatte man fra officiel kinesisk hånd et program for relevant uddannelse af politistyrken. Dette arbejde fortsættes blandt andet ved et fælles forskningsprojekt mellem Dansk Center for Menneskerettigheder og Kinas Samfundsvidenskabelige Akademi. Projektet, som forløber i perioden december 1999 – november 2001, omfatter analyser af både kinesisk og dansk retspleje, udarbejdelse af kursusmateriale og forsøg med uddannelse af personalegrupper inden for det kinesiske retsvæsen.

Verdenssamfundet og de strafferetlige reformer i Kina

De strafferetlige reformer i Kina bør styrkes gennem dialog. Den dialog, der hidtil har fundet sted, er ofte blevet trængt af sort-hvide skræmmebilleder som dække for politiske og økonomiske dagsordener. Men når disse billeder nuanceres, kommer mange interessante forhold til syne.

For det første viser det sig, at der er væsentlige indbyrdes forskelle mellem de vestlige landes respektive retssystemer. Dette skyldes grundlæggende, at to retstraditioner har gjort sig gældende i vesten, den anglo-amerikanske og den kontinental-europæiske. Den retspraksis, som udspringer af den anglo-amerikanske tradition, nyder særstatus i menneskerettighedsdebatten på grund af amerikansk dominans her. Kinesiske domstole kritiseres for eksempel for ikke at have kvantitative beviskrav eller følge absolutte regler om udelukkelse af beviser, som er fremskaffet ulovligt, såsom ved ureglementeret ransagning. Men det er den kontinental-europæiske retstradition, der er grundlaget i Kina, ligesom i de europæiske lande. Samme kritik kunne derfor rettes mod dansk retspleje. Et andet eksempel er den ovennævnte analogiske brug af straffeloven, som nu er formelt afskaffet. I Danmark er der faktisk stadig mulighed for at

dømme på grundlag af en såkaldt „fuldstændig lovanalogi“, jævnfør straffelovens §1.

For det andet er det ikke udelukkende et kinesisk fænomen at kombinere kriminalitetsbekæmpelse med politisk propaganda. Samtidig med „slå hårdt“ kampagnerne i Kina oplevede man således hos vestlige statsledere, såsom Margaret Thatcher og Ronald Reagan, markante højredrejninger, der byggede på populistiske slagord om „lov og orden“ og syndebukorienteret kriminalitetsbekæmpelse.

Endelig kan det bemærkes, at omfanget af frihedsstraffe i Kina er relativt lille. En undersøgelse viser således, at der i forhold til befolkningens størrelse er cirka fire gange så mange i fængsel i USA som der er indsatte i arresthuse, fængsler og arbejdslejre i Kina.

Nuancer, dynamikker og ambivalens

Billedet af Kinas strafferet tilføres flere nuancer, når man sætter lup på dynamikkerne i retsvæsenet. Den kinesiske reformproces generelt er blevet beskrevet som gentagne styrkeprøver mellem to modsatrettede kræfter. Den ene, kaldet „åbning“ (*fang*), står for frisættelse på kulturelle, politiske og sociale områder, mens den anden, „lukning“ (*shou*), står for kontrol og begrænsning. Styrkeprøverne forårsager de politiske kastevinde, når reformivrige fraktioner i den øverste ledelse for en tid har vristet sig ud af de reaktionære, såkaldte *hardliners* greb. Et illustrativt eksempel er begivenhederne omkring Tiananmen i foråret 1989. Demonstrationernes omfang voksede i takt med at Zhao Ziyang promote sig selv og sit liberaliseringsprogram. Men da den reaktionære fraktion genvandt fodfæstet, ændredes stemningen på pladsen, og snart rykkede militæret ind. Disse styrkeprøver er medvirkende til ambivalensen i Kinas strafferetlige reformer. Det er dog overraskende at observere, hvordan fortalere for liberalisering i kinesisk politik ofte går ind for et strengt autoritært strafferetligt system.

Denne artikel har primært beskæftiget sig med retssystemet, lovtæksterne og institutionerne. Her hersker inerti, og man ser kun effekterne af de

største, mest vedvarende styrkeprøver. Men retter man blikket mod aktørerne i og omkring retsvæsenet, får man øje på dynamikkerne i udfoldelse. Umiddelbart forekommer retssystemet at være befolket af en ensrettet stab af tro statsansatte, men i den daglige praksis er der et væld af afvigelser fra normen. I mange tilfælde er det embedsmisbrug, såsom torturanvendelse blandt retsvæsenets fodfolk. Men på alle niveauer er der overraskende mange, som mere eller mindre skjult nærer personlig sympati for frisættelse på kulturelle, politiske og sociale områder, og denne sympati, nogle gange parret med økonomiske incitamenter, giver sig udslag i uformelle undtagelser fra reglementerne.

Nogle af disse undtagelser sætter gang i bevægelser, som viser sig på overfladen. Her følger to eksempler. I 1993 gjorde redaktionen på *Kinas Statstidende for Kultur* en radikal undtagelse fra reglen. Reglen var at bladet som det officielle organ for kulturministeriet bragte artikler om partiets ideologi, men pludselig udkom et temanummer om nudisme, fyldt med farvestrålende illustrationer. I slutningen af 1990'erne fik den religiøse sekt, *Falun gong*, flere medlemmer end kommunistpartiet, hvoraf mange var højtstående kadre og militærfolk. Startskuddet for forbudet af sekten kom, da Jiang Zemin modtog et skriftligt forsvar for sekten fra en ledende embedsmand på det militærhospital, som anvendes af Kinas topledelse.

De strafferetlige reformer i Kina har været præget af ambivalens, fordi de berører hovedneren i det kinesiske samfund. Her kolliderer politiske magtspil og reminiscenser fra den kulturelle tradition med befolkningens kaotiske opbud af ønsker, krav og kreativitet. Meget tyder på, at det netop er dynamikkerne i befolkningen, som man skal rette blikket mod, hvis man vil gisne om reformernes fremtid. I vestlig vanetænkning er Kinas befolkning en samling passive, uniformerede nikkedukker, men virkeligheden er en ganske anden. Illusionen om *big brothers* almægtige kontrol krakelerer, når man får øje på dagliglivets virvar af smutveje gennem og uden om systemet. Hertil kommer den betydelige vækst i bor-

gernes retsbevidsthed. Tidsskrifter om lov og ret sælges i store oplag både i byerne og på landet, og privatpersoner er i stigende grad begyndt at lægge sag an mod myndighederne, hvis de føler sig uretfærdigt behandlet. Allerede i første halvdel af 1990'erne blev antallet af sådanne retssager mere end seksdoblet, og denne udvikling fortsætter.

Udviklingen i Kina gennem de sidste årtier bekræfter de strafferetlige reformers afgørende betydning, således som det blev konstateret i det indledende citat. Men strafferetten er næppe et overgangsfænomen i Kinas historie, retsstatstanken er kommet for at blive – med eller uden kinesiske kendetegn.

AT REJSE TIL UDLANDET

Vor brevskriver i Beijing har været knyttet til Kinas Akademi for Samfundsvidenskab og har været journalist på China Daily i Beijing. I 1950'erne arbejdede hun på den kinesiske ambassade i København. Nu er hun freelance skribent. Denne gang kommer hendes e-mail fra Washington.

Den 23. september steg jeg om bord på flyet med kurs mod Washington.

Der var andre kinesere end mig med det samme fly. I Narita lufthavnen i Tokyo skulle vi skifte fly, og mens vi ventede, kom jeg i snak med nogle af dem. Tre ældre ægtepar og en professor ved Capital Medical University i Beijing skulle ligesom jeg besøge deres børn i USA, mens en gruppe fra et forskningsinstitut var på vej for at undersøge mulighederne for at tiltrække investeringer til udvikling af landbruget i det vestlige Kina.

Der var ikke mange kinesere, der tog til USA før 1970'erne, hvor åbningen mellem regeringen i USA og Folkerepublikken tog sin begyndelse. Første gang jeg rejste til udlandet, i 1952, var mit mål Danmark, som havde etableret diplomatiske forbindelser med Det nye Kina. Mine rejsefæller og jeg tog først toget gennem Sibirien til Moskva, hvor vi skiftede til et andet tog til Helsinki, og derfra fløj vi til København. Hele rejsen tog ti dage. Nu kan man flyve direkte fra Beijing til København og vice versa på mindre end ti timer. Og det tager kun 13 timer at flyve fra Beijing over Stillehavet til USA. Transportmidlerne er blevet moderniseret, men hvad der er vigtigere for den enkelte kineser er, at det er blevet meget lettere at få tilladelse til at rejse til udlandet.

Jeg har været så heldig, at de fleste af mine tidligere rejser har været tjenesterejser. Når jeg skulle ud af landet, var det ikke noget problem at komme igennem de forskellige procedurer med at få pas, søge om visa og så videre, fordi udenrigsministeriet ordnede det for mig. Derfor havde jeg slet ikke opdaget, at meget var forandret, da jeg i 1981 ville be-

søge min datter i USA. Jeg fik rejsetilladelsen fra min arbejdsafdeling uden problemer. Men helt anderledes besværligt var det at få et pas. Man skulle først ansøge sin arbejdsplads og derefter få den nødvendige godkendelse fra politimyndighederne. De skulle så se godkendelsen og alle invitationspapirer, hvorefter de kunne udstede et pas.

Alt dette var dog til at bære. Hvad der ærgrede mig mest, var den uvenlige holdning over for folk, som ansøgte om at rejse til udlandet. Man kom ind i et modtagelsesværelse, et mørkt rum ved siden af politikontoret. Døren var så smal, at den kun tillod ét menneske at passere ad gangen. Mens man ventede, stod man på gaden, om sommeren i sol, om vinteren i kold blæst. Den betjent, der sad bag skranken, taltale ansøgerne på en nedladende måde og fik dem til at føle sig ydmyget.

Jeg havde ikke været uden for Kina siden 1992, så da jeg denne gang ville besøge mine børn i USA, måtte jeg have nyt pas. Det var en glæde at opdage, at tingene har ændret sig. Proceduren er blevet meget enklere både for os pensionerede over 60 og for folk i almindelighed. Jeg skulle stadig have tilladelse fra min tidligere arbejdsafdeling, men jeg skulle ikke stille med invitationer eller andre dokumenter.

Den afdeling af politiet, der har med udstedelse af pas og visa at gøre, var flyttet til en ny bygning på Ringvej 2 i Beijing, en stor bygning med store rum til forskellige formål og en information, hvor man kan få svar på sine spørgsmål. På anden etage er der rækker af siddepladser til folk, der venter, og borde hvor man kan udfylde papirer eller skrive et eller andet.

De ansatte bag skrankerne var venlige. Stedet var fyldt med mennesker, men det gik stiltfærdigt og ordentligt til. Der er mange flere, der rejser til udlandet i dag, og de bliver behandlet hensynsfuldt. I 1999 rejste 831.000 kinesere, til Thailand, en stigning på 34,6 % i forhold til året før, og der er mange flere kinesere der besøger ikke kun USA og Europa, men også andre kontinenter eller øriger, som Fiji i Stillehavet.

Endnu en ting viser forandringen. Før måtte folk, der tog til udlandet,

kun købe 30 US dollars fra Statsbanken til den officielle vekselkurs. I begyndelsen af 1990'erne blev beløbet hævet til 1000 dollars, og i år til 2000 US dollars. Desuden har kinesiske statsborgere fået tilladelse til at udføre 4000 US dollars med certifikat fra statsbanken.

At rejse til udlandet er en helt almindelig ting i mange lande. Det er et gode, der nu også er kommet til Kina, og jeg er sikker på, at det vil blive endnu bedre fremover.

Ma Jisen

Oversat fra engelsk af
Jette Mechtenburg

HJEM FRA KINA

Denne velskrevne og velfortalte beretning om at blive voksen under ganske særlige omstændigheder hører ved første blik måske ikke umiddelbart hjemme blandt anmeldelser af bøger om Kina og kinesiske forhold. Den foregår nemlig hovedsageligt i Danmark, som forfatteren vender „hjem” til sammen med sin familie i 1946.

De kommer imidlertid fra Kina, hvor forældrene har boet i mange år som missionærer. Her er alle deres børn født, og her har Estrid levet de første tolv år af sit liv i klar bevidsthed om, at hun er dansk, men alligevel også med følelsen af at høre til i Kina med alt hvad det indebærer af fællesskab med de kinesiske venner og naboer. Ikke mindst er pigens Estrid dybt præget af og knyttet til det kinesiske landskab og alle hverdagens lyde og dufte, og det forbliver hun altid, så det er slet ikke let at vende hjem til fædrelandet, selv om hun var vældig god til dansk i skolen i Kina, fortrolig med højskolesangbogen og undervist i andet ægte dansk.

Rejsen hjem er flugt med mange farer og strabadser i et krigshærgt land, men ikke desto mindre er det med blandede følelser, familien rejser. De vanskelige forhold kan ikke opveje sorgen over at forlade alt det kendte og elskede, og selv om beskrivelsen af alt dette kun fylder cirka 30 af bogens 231 sider er det med i alt, hvad der hænder i Danmark, og bliver målestokken for, hvordan livet dér opleves. Det er ikke så mærkeligt. Med tolv år er man en person med viden om sig selv og det liv, man er i, navnlig når det ændres dramatisk.

Hjemkomsten er sådan set lykkelig. Familien står der og er både kærlig og glad for at se de hjemvendte og hjælpe dem med alt, hvad de kan, men de må i gang med at leve et eget liv, og Det Danske Missions-selskab sørger for, at det bliver i Haslev. Her skaffer selskabet en lille bolig og sørger for det nødvendige indbo, men det bliver ikke nogen dans på roser. Det var det naturligvis heller ikke i Kina, men her afsløres en ubehagelig småskårenhed, som man bliver helt flov ved at læse om både som dansk, og fordi den står i grel modsætning til det kristne bud-

skab, som Indre Mission angiveligt står for. En ting er, at missions-selskabet ikke kan yde en pension, som familien kan leve af, og at faderen må arbejde, men at „behjertede” låner – ikke giver – den næsten totalt ribbede familie de usleste møbler m.m. er dybt skammeligt.

Livet ender dog med at fungere nogenlunde, skønt altid med en mere end stram økonomi. Der er alligevel mange lyspunkter og blandt dem pastor Bartholdys omsorg. Indre Missions Høvdning var der ikke noget småskårent ved. Estrid klarer sig i skolen og får både en uddannelse og til sidst i bogen en kæreste, og i mødet med hans familie oplever hun endelig at høre til, hvad hun ikke har følt siden flugten fra Kina.

Undervejs møder hun drillerier og somme tider negativ særbehandling i det mærkelige Danmark, hvor meget kun tilsyneladende er, som hun har lært, inden hun kom „hjem”. Det er både morsomt og væsentligt at opleve sit eget land og sin egen tid set med dobbelte og ofte humoristiske briller, selv om noget nok uundgåeligt får en lidt skæv drejning. Meget af det, Estrid Nielsen oplever som særligt rettet mod hjemvendte kinesere, er ikke anderledes, end hvad andre har måttet udstå af drilleri og hån, måske fordi de havde briller eller hed Ole, men det kan man ikke vide, når man kommer fra den anden side af jorden og har sine normer med derfra.

Heldigvis er Estrid et ægte ukueligt menneske. Det viser sig allerede, da hun og broderen lige efter hjemkomsten og trætte af al virakken bliver plaget til at sige noget på kinesisk i radioen og så efter fælles indskydelse letter sindet ved at sige alle de værste sjofelheder, de kender.

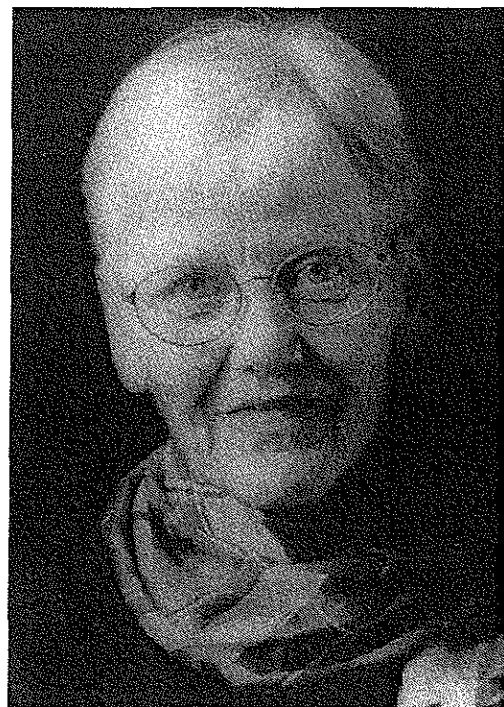
Bogen er et fint portræt af en tid og nogle miljøer, som nu er borte, og den er i høj grad værd at læse.

Rikke Agnete Olsen

Estrid Nielsen:
Syv år ingenmandsland. Erindringer
Gyldendal 2000. 250 kr.
ISBN 87-00-47146-1

*Estrid Nielsen er født i 1934. Hun har hovedfags-eksamen i kinesisk fra Københavns Universitet. Hun har skrevet flere bøger, blandt andet erindringerne Brændehuggerdalen og Rejsen til Yalu.
(Foto fra bogen: Lisbeth Thorlacius).*

København havde i oktober besøgt af hele to delegationer fra Kina med hver sit formål, men fælles for dem var, at de ønskede at fremlægge kinesiske synspunkter på emner, der er til debat i den vestlige verden, og som kineserne ikke mener, at det vestlige publikum er velinformet om. Den ene delegation havde FN på programmet, den anden Tibet.

„Bekæmpelse af fattigdom en hovedopgave for FN“

Kun få havde fundet vej til Christiansborg den 24. oktober 2000 for at deltage i fejringen af FN's årsdag. FN-forbundet (en privat organisation, der støtter FN's arbejde) havde arrangeret en konference, hvor præsidenten for FN-Forbundet i Kina, Xie Qiemei, var blandt hovedtalerne. Konferencen blev ledet af Bente Nielsen, præsident for det danske FN-Forbund.

Xie Qiemei var i begyndelsen af halvtredserne ansat på den kinesiske ambassade i Stockholm. Senere beklædte han posten som vicegeneralsekretær i FN.

Han indledte sin tale med at slå fast, at dannelsen af FN har haft vidtrækkende betydning i menneskets historie, trods vanskelighederne med at gennemføre FN's mål, som er fred og sikkerhed i verden og sikring af udvikling og gode levevilkår for verdens befolkning, men også at FN har gjort mindre end medlemslandene havde forventet.

Der er, sagde han, to linier som gør sig gældende. Den ene ser det som vigtigt, at flere lande kommer til at spille en større rolle, og den anden er en stormagts bestræbelse på at dominere verdensscenen. Bag disse to scenarier er der to måder at tænke på. På den ene side stilles spørgsmålet, om FN har udspillet sin oprindelige rolle. Den økonomiske globalisering har gjort det unødvendigt for en aggressor at rage territorier til sig. I stedet drejer det sig om at sikre fred og afbøde trusler inden for landenes egne grænser. For nylig, påpegede han, var vi vidne til en storstilet militær aktion mod en stat med det for-

mål at sikre det mod en intern humanitær katastrofe, og det foregik uden om Sikkerhedsrådet.

På den anden side er der meget stærke krav fra de fleste medlemslande om en konsolidering af FN-pagten og Sikkerhedsrådets autoritet og sikring af de basale principper om suverænitet og ikke-indblanding i interne forhold.

Det mest afgørende for fred og sikkerhed i verden er, fortsatte han, at FN giver første prioritet til udryddelse af fattigdommen. I de 55 år der er gået, siden FN blev oprettet, er der skabt større velstand i verden end nogensinde, men gabet mellem rige og fattige lande er øget tilsvarende, og mange lande er tynget af uoverskuelige gældsbyrder. Den økonomiske globalisering er en objektiv kendsgerning. Den forøger muligheder og udfordringer. Men det er de udviklede lande, der umiddelbart nyder godt af globaliseringen. De økonomisk og teknologisk svage udviklingslande er truet på deres økonomiske sikkerhed og suverænitet. Medmindre globaliseringsprocessen kan bringes til at sikre, at alle lande nyder godt af den, vil menneskeheden komme til at betale en meget høj pris.

Hvad angår FN's fredsbevarende operationer, må Sikkerhedsrådets politiske ledelse og ansvar opretholdes og styrkes, og de implicerede parter må give deres samtykke. Det er afgørende at forstå, at fredsbevarende operationer kun er et af mange midler til at sikre fred og stabilitet, ikke et universalmiddel eller en genvej.

Xie Qiemei sluttede sit indlæg med at påpege, at kun med et stærkere FN vil verden blive bedre at leve i, et ønske hovedparten af FN-landene deler, som det fremgår af FN's Millennium deklARATION.

Jette Mechlenburg

Kina og Dalai Lama

Seks Tibet-forskere fra Kina, de tre af dem tibetanere, gæstede København midt i oktober. Hovedformålet med deres besøg var, sagde de, at skabe kontakt med danske tibetologer og få et samarbejde i gang. Det er første gang, en delegation af den art er i Danmark, men adskillige andre lande har haft tibetolog-besøg fra Kina. Fra Danmark tog delegationen

til Tyskland, Italien og Spanien.

De seks blev ledet af Kalsang Gyaltzen, der er vicedirektør for det tibetanske samfundsvidenskabelige akademi, og af Dong Yunhu, der er forsker ved Centret for Tibetanske Studier i Beijing.

De seks forskere deltog i et Tibetseminar arrangeret af Asien-instituttet ved Københavns Universitet og Nordisk Institut for Asienstudier.

Delegationen ønskede at mødes med medlemmer af Dansk-Kinesisk Forening. Foreningen var ved en sammenkomst repræsenteret af formanden, Kjeld A. Larsen. Det blev til en lille debat om blandt andet tibetanernes religiøse forhold gennem tiderne, menneskerettighederne og Dalai Lamas rolle i dag.

Om det sidste emne oplyste delegationen, at der overhovedet ikke er nogen kontakt mellem regeringen i Beijing og tibetanernes åndelige overhoved, den landflygtige Dalai Lama. „Hans hensigt er kun at udnytte en dialog med regeringen til at opnå mediernes sympati“.

Dalai Lama har aldrig opgivet at kræve, at Tibet skal være uafhængigt af Kina, han arbejder på at adskille Tibet fra Kina, lød det fra delegationen. Så længe han ikke opgiver denne tanke, kan der overhovedet ikke blive tale om en dialog, forklarede delegationen.

„Dalai Lama er mere en politiker i landflygtighed end en religiøs leder. En religiøs leder, der udfolder politisk aktivitet, er ikke demokratisk, heller ikke i Vestens øjne, så det er svært at forstå, hvorfor Dalai Lama bliver respekteret i de vestlige lande. Det er også grunden til, at Kina altid protesterer, når vestlige ledere modtager Dalai Lama som deres gæst“.

Kjeld A. Larsen sluttede sammenkomsten med at udtrykke tilfredshed med, at der nu er større muligheder for at komme til Tibet end da han var der i 1977. „For det meste har det alene været Dalai Lamas udlægning af forholdene vi har fået. Derfor er jeg meget glad for, at vi nu også får lejlighed til at møde folk, der kommer fra Tibet, så vi kan få en skildring fra mere direkte hold“.

Flemming Poulsen

KINESISK FABEL

En dag mødte en mand en gammel ven, der var blevet udødelig. Da den fattige klagede over sin elendighed, løftede den udødelige sin finger og pegede på en sten ved vejkanten. Straks forvandlede den til guld. Den gav han til sin ven. Lidt efter gav den udødelige ham en løve af guld. Man han var stadig ikke tilfreds.

„Hvad vil du mere have“, spurgte vennen.

„Jeg vil have din finger“, lød svaret.

TOM-YUM GAI SUPPE

(4-6 pers.)

Ingredienser	Krydderier
150-200 g kylling	1 tsk. fint hakket chili
125 g champignon	1 tsk. chili-sauce
1 tomat	1 spsk. koriander
2 stk. citrongræs	10 g thai-ingefær i skiver
3 lemonblade	2 spsk. fiskesauce
1 l suppe	1 terning Tom-yum-pasta
2 spsk. lemon-juice	

Fremgangsmåde

- Kyllingekødet skæres i små skiver.
- Citrongræs og lemonblade snittes fint. Champignonerne renses. Champignonerne og tomaten skæres i mindre stykker. Sættes til side, mens de drypper af.
- Bring suppen i kog. Tilsæt citrongræs, lemonblade og ingefær. Lad det koge i ca. 10 min.
- Tilsæt derefter svampe, tomat, chili-sauce, Tom-yum-pasta og kyllingekød. Lad det koge op.
- Til sidst tilsættes lemon-juice og fiskesauce. Rør godt. Suppen serveres med et drys af rød chili og koriander.

Vor kinesiske kok

hedder Fong Tuen Yip. Hun leverer mad ud af huset fra adressen Ordrupvej 94, 2920 Charlottenlund. Menuliste kan bestilles hos Fong, tlf. 3964 2290.

JULEGAVER

Malerier af Xu Jin Bao
Kalligrafier
Bøger
Postkort
m.m.

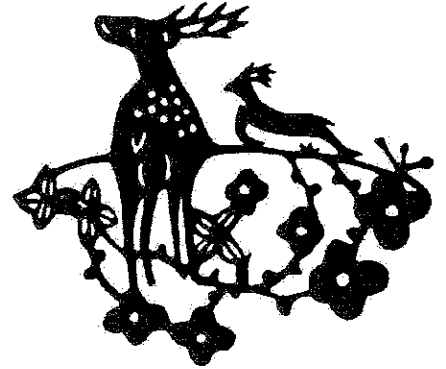
Henvendelse til
sekretær Gudrun Lindhard Tlf. 3325 6262

FOLKEVISE

Fra Shi Jing (Odernes bog)

I ødemarken en død då,
hvidt græs indhyller den.
En forårskåd pige,
en smuk, ung herre
med hede bønner -
i skovlandet krat og buskads.

I ødemarken en død rå,
hvidt græs i bundter,
en pige som jade.
Ikke så hurtig,
bliv fra mit skørt!
De må ikke få hunden til at gø!

Oversat af Nina Fønss

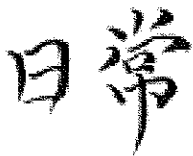
KINA KRYDS NR. 4 Konstrueret af Nina Fønss.

Opgaven løses ved at indsætte de korrekte pinyin-stavelser i de tomme firkanter. Da tegn og toner ikke er angivet, kan en stavelse dække over flere ord/tegn. Eks.: Stavelserne for *ma* kan stå for *hest*, *mor* etc. Løsning i næste nummer.

四	Er du arbejder?	svare	Brugsanvisning	Barnevognen er lille	regn	Spørg-partikel
Kan du tale engelsk?						
Det er en krage					Ked af det	Agitere for
palads		I verden, på jorden	Vognen er ikke stor			
Det var dejligt at træffe Dem						
straks			Lille størrelse			畜

KINA KRYDS NR. 3 Løsning

三	De er alle høje	peanut	sige	Tyskland	Meget lille	Gå langsomt
Han taler langsomt	ta	hua	shuo	de	hen	man
discipel	men	sheng	Umuligt at komme igennem kaminrist	guo	bu	qu
Alle farer vild	dou	mi	lu	stor hedde	da	grave
adverbium	hen	forholdsvis pen	bi	jiao	løbe efternavn	pao
Udtryk for europæiske næser	gao	bi	zi	møntenhed	mao	畜

ri chang - hverdag

Lotteri til gavn for de ældre

Den kinesiske regering har besluttet, at Kinas ældre skal have deres levestandard forbedret. Pengene til forbedringen skal komme fra et statslotteri, som ministeren for civile anliggender gav startskuddet til den 1. september i år. Ministeren oplyste, at der nu er 130 millioner over 60 år, det vil sige ti procent af befolkningen, og ældrebefolkningen vokser med fire millioner om året. Tre millioner ældre er helt afhængige af økonomisk hjælp fra staten.

For at klare de voksende udgifter til de ældres velfærd sætter staten nu sin lid til kinesernes spillelyst. Der er i første omgang trykt lotterisedler til et beløb af en milliard yuan (ca. en mia kroner). Overskuddet skal bruges til bygning af nye velfærdsinstitutioner for de ældre, de nuværende skal moderniseres, og sundhedstjenesten for ældre skal forbedres, oplyste ministeren for civile anliggender ifølge China Daily. I første fase af lotteriet vil der hver uge være en gevinst på en million yuan, og der vil være gevinst på hver sjette lotteriseddel.

Der er – for staten – en sidegevinst ved lotteriet: Der vil blive brug for titusinder af fuldtidsansatte til at forestå salg af lodsedler. De hentes blandt andet fra folk, der er blevet arbejdsløse ved nedlæggelse af statslige virksomheder.

Af sted til Japan!

Japan har åbnet døren for private turister fra Kina. Den første gruppe – den var på ikke mindre end 95 personer i alderen fra 7 til 82 år – tog af sted den 13. september på en ni dages rundrejse. Hidtil har Japan kun villet give visum til kinesere, der rejste i forretningsøjemed eller skulle besøge slægtninge eller på studieophold. Begrundelsen for ikke at tillade rene turistrejser har været, at man så kunne risikere at få en strøm af illegale indvandrere. Den risiko kan japanerne åbenbart leve med nu, så efter to års forhandlinger kan private

kinesiske turistgrupper nu få visum.

Men foreløbig er det kun velhavere, der har råd til at tage til Japan, fortæller det japanske nyhedsbureau Kyodo. Hver turist skal deponere 50.000 yuan (det samme i kroner) hos den kinesiske rejsearrangør som garanti for, at han eller hun vender tilbage til Kina. Den ni dages rundrejse kostede 17.800 yuan. De 95 deltagere var direktører for udenlandsk-ejede firmaer, private virksomhedsejere og højtstående regeringsembetsmænd. De fleste af dem har været på turistrejser til Europa og De forenede Stater.

Reklametrick eller politisk bommert?

Det japanske computerfirma Canon, der har et solidt greb om det kinesiske marked, har fået mere omtale i de kinesiske medier end det bryder sig som – eller måske netop så megen omtale som det var meningen?

Firmaet sendte en ny laserprinter på markedet i Kina, og som led i en reklamekampagne lavede de en cd, hvor en populær kinesisk sangerinde gav prøver på sit sangtalent. På cd'en, der fulgte gratis med den ny printer, var der en omtale af sangerindens karriere, og det blev oplyst at hun havde optrådt i adskillige lande, foruden i Kina også i Taiwan og Hong Kong. Denne oplysning fremkaldte vrede kommentarer i medierne, for Kina betragter ikke Taiwan og Hong Kong som „lande“, men som en del af Kina. En mand i Chongqing blev så fortørnet, at han på det kinesiske folks vegne tog skridt til at anlægge sag mod det japanske firma med krav om en kæmpeerstatning på 100 millioner yuan. Canon har „udvist foragt for Kinas suverænitæt og alvorligt såret det kinesiske folks følelser“, lød det fra den 29-årige sagsøger.

Canon offentliggjorde herefter en undskyldning. Der var sket en alvorlig redaktionel fejl. Cd'en ville straks blive trukket tilbage, og de der allerede havde fået den, kunne få den byttet med en ny, politisk korrekt skive.

Men var der nu også tale om en redaktionel fejl, spørger en medarbejder i China Daily. Kan det virkelig tænkes, skriver medarbejderen, at et så stort og anerkendt firma som

Canon ikke ved, hvad alle andre i hele verden ellers ved, nemlig at Taiwan og Hong Kong ikke er „lande“, men uadskillelige dele af Kina? Medarbejderen lufter en mistanke om, at Canon for at få så megen omtale af sin nye printer som muligt med vilje har lavet den alvorlige fejl som et reklametrick. Den slags er ikke ualmindeligt, men Canon er gået for vidt. Firmaet har ladet hånt om de kinesiske forbrugeres værdighed, konstaterer medarbejderen.

Politifolk omskoles eller fyres

1200 politifolk i Guangdong-provinsen kan regne med at blive fyret næste år, fordi deres politimæssige standard ikke er tilfredsstillende. 10.000-15.000 skal af samme grund omskoles for at få lov til at fortsætte i politiets tjeneste. Provinsens politichef har ifølge China Daily oplyst, at de pågældende har gjort sig skyldige i lovovertrædelser og pligtforsømmelser, for eksempel i form af magtmisbrug. Deres opførsel har kastet en skygge over politikorpsets anseelse til skade for retssikkerheden.

Inden for de sidste to år er 54 politifolk blevet idømt fængselsstraffe, og hvert år rejses der tiltale mod 700-800 politifolk for lovovertrædelser. Politichefen kan ikke give anden forklaring på de uheldige forhold, end at mange politifolk ikke har tilstrækkeligt kendskab til loven, og det vil der nu blive rådet bod på.

Projekt Grå Stær

Hvert år rammes omkring 400.000 kinesere af øjensygdommen grå stær, der i værste fald kan medføre blindhed. I år og næste år skal 1.750.000 kinesere med denne lidelse opereres som led i en kampagne for at redde deres syn. Det kinesiske sundhedsministerium, den kinesiske handicapporganisation og velgørenhedsorganisationen Lions Club International står bag kampagnen, der kaldes „Syn Først Aktion“. Det blev oplyst, da et hold på 12 kinesiske øjenlæger for nylig fløj til Xinjiang-Uigur Autonome Region i Nordvestkina for at tilbyde 2600 personer med grå stær en gratis operation.

410.000 personer med grå stær fik deres syn tilbage sidste år.

Kom hjem, kom hjem ...

Den kinesiske regering vil i den næste femårsplan, der dækker perioden 2001-2005, afsætte midler til at få 50.000 højtuddannede kinesere til at vende hjem til Kina fra studier i udlandet. Ifølge ministeren for personaleanliggender, Song Defu, skal de hjemvendte tilbydes en stilling med høj løn og en bolig af høj standard, og en eventuel ægtefælle skal tilbydes en passende stilling. Kina har brug for højtuddannede folk for at være konkurrencedygtig på verdensmarkedet.

„Kina har brug for et stort antal talentfulde folk i verdensklasse, folk der har tilegnet sig verdens avancerede teknologi og viden, folk der er fortrolige med internationale politiske og økonomiske regler og ved, hvordan markedsøkonomien fungerer”, siger ministeren til China Daily.

Omkring 320.000 kinesere har studeret eller studerer i udlandet, og 110.000 er vendt hjem til „moderlandet”, oplyser bladet.

Stor uvidenhed om „livets realiteter”

Kinesiske gymnasieelever ved for lidt om „livets realiteter”, skriver Folkets Dagblad i Beijing. „Livets realiteter” er en diskret betegnelse for sexlivet. Bladet kommer ind på emnet, fordi et hospital i Beijing har offentliggjort en statistik der viser, at halvdelen af de kvinder, der henvender sig til hospitalet for at få abort, er ugifte og 14 procent under 20 år. Miseren skyldes, skriver bladet, at gymnasiernes oplysning om seksuallivet er mangelfuld, „når man tager omfanget af de unges seksuelle aktivitet i betragtning”, tilføjes det.

Hospitalets statistik er lavet af en medarbejder ved Institut for Beskyttelse af Mødres og Børns Helbred i Beijing, Suo You.

Hun siger, at unge er langt henne i deres graviditet, før de henvender sig for at få abort. I reglen kender de ikke ret meget til forebyggende midler. Nogle af dem har endog troet, at fosterbevægelser blot var et maveonde.

Der findes ikke noget krav om, at skolerne skal undervise eleverne i sexlivets mysterier. Der findes lærebøger om emnet, men mange lærere er for generte til at tale om sex med

eleverne, skriver nyhedsbureauet Xinhua, der citerer en unavngiven forfatter, der siger, at „vi kunne spare os selv for en masse besvær, hvis vi begyndte at omtale sex som en naturlig funktion mellem mand og kvinde”.

FNs befolkningsfond har undersøgt, hvad eleverne i fem gymnasieskoler i Chongqing kommune og Shaanxi-provinsen mener om sex. De fleste elever har svaret, at de faktisk ikke ved meget om det emne. FN-undersøgelsen konkluderer, at systematisk seksualundervisning af voksne er påkrævet.

Pas på internettet!

Flere og flere studerende surfer på internettet, og det kan være farligt, skriver en universitets-studerende i Wuhan i et læserbrev til China Daily. En undersøgelse viser, at af 100 surferer leder de 23 efter informationer, resten er hovedsagelig kun interesseret i at chatte, og det gør de i timevis.

„Det er ikke blot spild af tid og penge, men det går også ud over helbredet”, skriver den bekymrede læserbrev-skribent.

„Mange studerende, der i begyndelsen blot er besat af internettet, bliver efterhånden syge, fordi de mister lysten til at spise og sove, når de sidder ved computeren time efter time. De lider af svimmelhed og kvalme. Dette viser, at nogle studerende er forholdsvis ringe udrustet hvad psykologisk styrke angår. Det er nødvendigt at fortælle dem, at studerende skal bruge internettet på en ordentlig og videnskabelig måde”.

Bortførte kvinder og børn hjemme igen

Seks måneders politijagt på bortførte kvinder og børn har været en succes, oplyser politiledelsen i Beijing. Kampagnen begyndte i april i år, og da den sluttede med uddeling af medaljer til de mest succesrige politikredse, kunne politiet gøre resultatet op: Over 110.000 kvinder og 13.000 børn, der var blevet bortført, blev opsporet og bragt tilbage til deres hjem, oplyser China Daily.

De bortførte kvinder bliver som regel solgt til landmænd, der har svært ved at finde sig en kone, eller som prostituerede til bordeller, og børnene ender ofte hos barnløse ægtepar eller bliver solgt til pædofile.

Politiet har under kampagnen taget ny teknologi i brug, blandt andet en landsdækkende database med navne på bortførte og på folk, der er dømt for eller mistænkt for slavehandel, samt et DNA-register over forældre, hvis børn er blevet bortført.

De gamle dyder forgår ikke så let

Hvis man skal tro en meningsmåling, som det kinesiske kvindeforbund har foretaget, holder kineserne fast ved de gamle dyder, men nogle er ved at fjerne sig lidt fra dem. 4000 mænd og kvinder – lidt flere kvinder end mænd – er blevet spurgt om deres syn på blandt andet troskab og elskerinder (der tales i rapporten ikke noget om elskere, så den slags findes åbenbart ikke). Anledning er, at parlamentet i Beijing er ved at lave en afløser for landets tyve år gamle ægteskabslov.

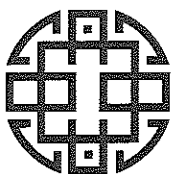
99,4 procent har svaret, at ægtepar bør være hinanden tro, men 8 procent indrømmer dog, at de har haft forhold uden for ægteskab, 2,4 procent endog af langvarig karakter. 95,4 procent ved godt, at den slags ikke er tilladt ifølge den nuværende ægteskabslov.

Et af de mest kontroversielle emner i debatten om ægteskabslov er ifølge China Daily begrebet *Bao Ernai*. Det er kantonesisk og betyder „at have kone nr. 2”, det vil sige at en gift mand har installeret en elskerinde i en lejlighed og sørger for, at hun ikke savner noget. Denne adfærd breder sig i de velstående områder, for eksempel Guangdong-provinsen i Sydvestkina. Rige forretningsfolk, kinesiske såvel som udenlandske, virksomhedsledere, ja det er endog blevet afsløret, at højtstående embedsmænd har anskaffet sig en ekstra-kone, oplyser vicedirektøren for parlamentets lov-kommission. Den praksis er ikke blot et samfundsmæssigt onde, men medfører også mord og selvmord og er en fare for den samfundsmæssige stabilitet, siger han.

Shenghuo - tilværelse

生活

丹
中
愛
華
協
會

ARRANGEMENTER 2000/2001

GENERALFORSAMLING I DANSK-KINESISK FORENING

Bestyrelsen for Dansk-Kinesisk Forening indkalder til generalforsamling
Lørdag den 17. februar 2001
kl. 14-17 i Ny Akropolis,
Fortunstræde 1, 1065 København K

Dagsordenen omfatter følgende punkter:

1. Valg af dirigent og referent
2. Fremlæggelse og godkendelse af bestyrelsens beretning.
3. Fremlæggelse og godkendelse af årsregnskabet
4. Behandling af indkomne forslag
5. Arbejdsprogram og budget for det kommende år
6. Fastsættelse af kontingent for 2001
7. Valg af bestyrelse og suppleanter
8. Valg af revisorer og suppleanter

Forslag, der ønskes behandlet på generalforsamlingen, skal være bestyrelsen i hænde senest 31.12.2000.

Bestyrelsen fremlægger forslag til nogle få justeringer af foreningens vedtægter – se nedenstående.

Foreningen har nu eksisteret i to år, er i fortsat vækst med et stigende antal medlemmer og et bredt spektrum af aktiviteter. Bestyrelsen ser frem til et stort fremmøde og en bred debat om foreningens aktiviteter for år 2001.

Efter generalforsamlingen er der fælles sammenkomst på en kinesisk restaurant. Forudgående tilmelding til sekretariatet er nødvendig.

På bestyrelsens vegne
Kjeld A. Larsen, formand

Bestyrelsen foreslår følgende justeringer af vedtægterne:

§ 3 om medlemskab. Der tilføjes:
Kontingentbetaling virker som medlemskab. Kollektivt medlemskab kan tegnes af organisationer, virksomheder eller institutioner. Kollektivt medlemskab regnes som en enkelt enhed, men giver ret til at deltage kollektivt i foreningens aktiviteter som medlem.

§ 4 om generalforsamlingen. Der tilføjes:
Generalforsamlingen er foreningens højeste myndighed.

Til anden sætning i det oprindelige første afsnit tilføjes: „... samt indkomne forslag“.

§ 7 om afstemning. Der tilføjes: Fraværende medlemmer kan give et andet medlem skriftlig fuldmagt til at stemme for sig om de på dagsordenen optagne punkter. Fuldmagt afgives til dirigenten.

§ 8 om antal bestyrelsesmedlemmer ændres til: Foreningen ledes af en bestyrelse på mindst fire og højeste syv medlemmer + op til

to suppleanter.

§ 9 om tegning af foreningen og hæftelse for gæld. Der tilføjes: For foreningens økonomiske forpligtelser hæfter alene foreningens formue.

§ 10 om vedtægtsændringer: „...blandt de fremmødte“ ændres til „...af de afgivne stemmer“.

SINOLOGIENS HISTORIE

Onsdag den 13. december 2000 kl. 19.30

Ny Akropolis, Fortunstræde 1
1065 København K

Entre: Medlemmer 20 kr., andre 30 kr.

Emnet for lektor, cand.mag. Birthe Arendrups foredrag er de mange forskellige billeder, videnskabsfolk og andre lærde mennesker fra verden uden for Kina i tidens løb har givet af det kinesiske rige, lige fra Marco Polos beretninger om hans 17 år lange ophold i kejserens Kina i slutningen af 1200-tallet og til moderne kinaforskere og -rejsendes opfattelser af Riget i Midten.

Birthe Arendrup var leder af Asieninstituttet ved Københavns Universitet, indtil hun blev pensioneret i 1998.

KINESISK MUSIK

Søndag den 11. febr. 2001 kl. 14.00

Musikhistorisk Museum, Åbenrå 30
1124 København K

Entre: Medlemmer 40 kr. (medlemskvittering skal forevises), andre 60 kr.

„Kinesisk musik og dens instrumenter – et strejftog gennem historien“ er titlen på cand.phil. Vivi Kjærs foredrag, hvor hun vil fortælle om den kinesiske musiks udvikling gennem tiderne.

Flere af de kinesiske musikinstrumenter, der stadig er i brug, har en meget lang historie bag sig. Foredraget vil derfor, ud over en kort gennemgang af musikkens historie i Kina, fortrinsvis beskæftige sig med de mest anvendte kinesiske instrumenter. Foredraget ledsages af lysbilleder og lydbånd, og musikinstrumenter fra Musikhistorisk Museums egen samling vil være fremlagt i foredragssalen.

ANDRE ARRANGEMENTER, der omtales nærmere i næste nummer:
Retsreformer i Kina. Onsdag den 14. marts 2001. Mads Holst Jensen.

Tibet før og nu. Onsdag den 18. april 2001. Ellen Bangsbo.

Kinesisk medicin. Onsdag den 16. maj 2001. Christine Gunnergaard.